

శాసనసభలకు వెళ్లవలెనా?

సత్యమూర్తిగారికి జవాబు

బడ్డోలి కార్యక్రమము

(హిందూ పత్రిక)

ఎస్. సత్యమూర్తిగారి యంత్రమునందు ముఖ్యులును ముఖములు కొన్ని గలవు. వానిలో నధికభాగముతో మేమే ఖాతమును ఏకీభవించక జాలనందులకు చింతిలుచున్నాము. శాసనసభలకు వెళ్లవలెనెడి మానవ మిక్కిలి మాను నితముగను, అసందృభముగను నున్నదని మా యుద్దేశ్యము. ఇట్లు ననేమలు ఆధునాసములకన్న నధికముగ శాస్త్రసాక్షి బొంది యుండుటచే, వారు సంస్కరణ నిబంధనలనలన శాసనసభల కభ్యర్థకులగు నుండుట కనర్హులు. పంజాబులో గాలలజడతిరాయి, ఆరినియనుచరులు, బెంగాలులో జిశేంద్ర గాల బెనీ ఆరినిమిత్రులు, మనరాజధానిలో యాముబు మా స్నేహుగారు, డాక్టరురాజను, కొండ వెంకటకృష్ణ పంతులు గారు ఇంకను అనేకులు, వీరు శాసనసభల కభ్యర్థకులగు నుండవలయు. ప్రాసిక్యూటరులు, కేసుల విచారణ, విధమునుబట్టి చూడ, శాసనసభలు గాదగిన నిరాకరణాలంబకు లనుగాడ కావలెనని అభ్యంతరపెట్టినట్లు తోచుచున్నది. కలకత్తా కాంగ్రెసు సాటివలెనే యిప్పుడుగాడ శాసనసభల విషయమై యాలోచింపదగియుండునని యనుకొనినను, గొప్ప వారును, నాయకులును వానిలో గూర్చుండుటకు వీలులేనపుడు, వానియందు మనమెట్లు ప్రవేశించగలమో బోధపడకున్నది. అతియునుగాక, యిట్లు శాసనసభలను ప్రవేశించుట కాంగ్రెసుకు విరుద్ధమనియు, కారాగృహములకు వెళ్లినవారి కపచారముగావించుట యనియు దేశము తలంచుచుండ కారాగృహము లందున్న సాయకు లందరతో నాలోచింపకుండ జేయుట యధ్యక్షము. రెండుమాడు కాంగ్రెసులందు శాసనసభల బహిష్కారపు తీర్మానముల కంగీకారము జూపినవారు. దేశములలో నాలోచింపక తొందరపడుట పాడిగాదు. బహిష్కార తీర్మానమును గర్హపరుపవలె ననువారికైనను వ్యవధియెంతయో గలదు. ఇంతమాత్రముననే నష్టము గలుగన దేమియును లేదు. గయా కాంగ్రెసు జరిగినతరువాత ఎన్నికలు జరుగుట కింకను ఒక నిడు సంవత్సరవ్యవధి యుండును. నోటులతో సంప్రదించుట కను, తమతమ యభిప్రాయములను వెల్లడిజేసి కొనుటకును ఆ గడువు చాలును.

వైయభిప్రాయములు, శాసనసభలకు వెళ్లుటకు సమయ మేతెంచెనని తలంచువారికి మాత్రమే యవ్యయించును. శాసన సభలకు వెళ్లవలెనెడి అనునది ధౌరమునే మే మంగీకరింపము. కారణముల నిష్పాదే తెలుపుచుంటిమి. ద్వంద్వవిధానమునందలి లోపములను రుజువుచేయుటకు జాతీయవాదులు వెళ్లిన బాగు నుండెడిదని మొదట తలంచుచుంటిమి. కాని జాతీయవాదులు లేకనే ఆ యుద్దేశ్యము నెఱవేరినది. అన్నిపక్షముల నారును, బ్రిటిషువారు గానియు, భారతదేశీయులు గానియు, ఈ యభిప్రాయమునకు దిగినారు. ద్వంద్వ ప్రభుత్వ యపజయమును తెలుపుచు, మాంటాగు గారును ఇమ్మన్యు ప్రభువును విధిలేక ఆవిధానమును వైకొనిరిని కాటనుగారు వ్రాసిన వ్యాసమును మేమీ వద్యనే ప్రకటించియుంటిమి. భారత ప్రభుత్వమునకు వెనుక కొంతకాలము ఆర్థికసభ్యుడుగ నుండిన స్టీలుస్టీల్సునుగారు ఈ యభిప్రాయములనే వెల్లెబ్బుచు మెట్లను ప్రభువునకు వ్రాసినయంత్రమును నేడు మేరొకచో బ్రకటించుచున్నాము.

ఇంగ్లీషువారిలో ద్వంద్వవిధానవిజయము విజయముగాంచె నని యూగులూపవారు, దెసంటుక్కుప్పు మరెయ్యిరు మాను గొప్పించుచున్నారు. సంస్కరణములయపయమును భారతీయుల లో మితవాదులు, జాతీయవాదులు, ప్రభుభక్తి పరాయణులు నిరాకరణాలంబకులు, ఎల్లరును చాటిరి. ఇంతి యేల, మన రాజధానియందే, బ్రాహ్మజేతర సమావేశములందు కొన్నిటి యియ సంస్కరణ చట్టమునంద సంక్లిప్తి వెల్లెబ్బబడెను. కనుక ద్వంద్వవిధాన యపజయమును రుజువు చేయుటకు మనము ప్రత్యేకముగ శాసనసభలకు వెళ్ల నక్కరలేదు, అంతియ గాక, మనము వెళ్లుట యగర్హణయక మని కూడ మేము తలంతుము. సంస్కరణములందు విశ్వాసము గలిగిన వారికే మరి యొక మాడు గూడ వెళ్లనిచ్చిన, ఇప్పటికే ఆలోచింప మొదలిడిన వారికి, ద్వంద్వ విధానము సహజముగనే

చెడ్డదనియు, లోపభూయిష్టమనియు నింకను బాగుగ తెలియగలదు. ప్రతికూలుగని ముద్రబొందిన వారు ప్రతిష్ఠంబనముల నుపయోగించి కనుగొనుటకన్న, విశ్వాసముగలవారు వెల్లె లోపములను కనుగొనిననే యుపయోగింపగ నుండును. విలువయు అధికముగనుండును. ప్రతిష్ఠంబనల గలుగజేయుటవలన, నింకొక అపాయముగూడ కలుపింపవచ్చును.

ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడేడి పక్షమునకు, ప్రాకటిత పక్షమే సాగుచున్న సంస్కరణములపై దాడివెడలుచుండుట రుచింపక వెనుకకు దిరుగ వచ్చును. అందువలన, దేనిని నము సంప్రయత్నించుచున్నామో, ఆద్యంత్య విధానమున కింకను జీవము నొసగట యగును. బ్రాహ్మజేతరపక్షము ఉద్యోగముగలకై కొట్టుకలడు చున్నందున వానిని అధికారము నుండి తొలగింపవలెను వాదముతో గూడ మే మేకీభవించ జాలకున్నాము. అస లీవాదమునందే జీవము లేదు. బ్రాహ్మజేతరులకు సంస్కరణము లందు విశ్వాసము గలదు. కనుక వారి యప్రము ప్రకారము పనిచేసిన సంస్కరణముల నిర్ధారిత కనుగొని చివరకు మతో నేకీభవించుకు. మాడు ఉపకేతుల కన్న ఇంచుక యనభవమును స్వయముగ సంపాదించుట లాభదాయకము. కనుక మనతో నేకీభవించనివారి స్వయముగ అనభవము సంపాదించుకొన నిత్యము.

ఇక మాడవ కాణమును జూతము. శాసన సభలను బహిష్కరించిన పిమ్మట చేయుటకు పని యేమి గలదు? పని లేదని ఎవరును తలపోయ ననుచును లేదని మాద్యధాభిప్రాయము. బడ్డోలి కార్యక్రమమునందెందరైనను పని చేయుటకు సంపూర్ణాకాశము గలదు. ఆకార్యక్రమము సత్యమూర్తిగారి సానుభూతి వదయలేదని మేము కనుగొన గలిగితిమి. అదియంతయు సాంఘికకార్యక్రమ మని దానిని అగ డెగు దన్నుచున్నాడు. తృప్తికరముగ లేదని యేల నిరాకరించవలెనో మాకు బోధపడకున్నది. బడ్డోలి కార్యక్రమము ఆర్థికవ్యవహారములను సంస్కరింపగలదు. తగినంతమంది ప్రచారకులు లేదని దేశము పరిశీలించుచున్నది. సత్యమూర్తిగారి కిదినికీ బూనుకొనినచో, ఆతని తెలివితేటలు వృథాగావని మేము నిశ్చయముగ చెప్పగలము. అగరమని తలంచెనేని గ్రామసంఘములు, పంచాయతులు, నిర్మాణము మున్నగువానికై పూనుకొనవచ్చును. దేశమును దాక్షిణ్యమునందే తప్పించుటకును, విదేశములందు అనమానింపబడుచున్న భారత పుత్రికలను, భారత పుత్రికలను ఉద్ధరింపవచ్చును. అప్పుడు కాత్రిగా రింత వ్యయముచేసి సందరి పవలసిన గూనవ్యకత తిప్పును. ఎం. ఎల్. సియో లేక ఎం. ఎల్. ఏ. యో అయి ప్రతిష్ఠంబనలు కల్పించుటకంటె దేశీయులను స్వయంసహాయమునై నిలుగుడునటుల జేయుటయు, దగ్గదదేశను తప్పించుటయు, నలగువెళ్లుటను మాన్పించుటయు, తక్కువ గౌరవకార్యములు కావు.

దక్షిణదేశమునందలి జాతీయవాదులు గూడ నిరాకరణోద్యమము నందలి ముఖ్యాంశములపై నింకను శ్రద్ధ ఘర్చుకొని పని చేయుట కవసరము గలదు. ఈ స ర్విధమునను కార్యక్రమము నందలి ముఖ్యాంశములలో గరణలనల ప్రతిపాదింప ప్రయత్నించుట నట్టేట ముంచుట యగును.

ఏలూరు హైస్కూలు

1854 నా స్థాపించబడి యంతవరకు జరుగుచున్న మిషన్ హైస్కూలు 21 జూన్ 1922 నా అపునాయుకు మిషన్ సానైటీవారు నిశ్చయించి, ఉపాధ్యాయులకు నోటీసు జారీచేయించిరి. ఘనస్థానమునంచి అణవపారమువరకు సుమారు 600 బాలురు విద్యనభ్యసించు చున్నారు. ఏలూరు పురమునందెయు, చుట్టుపట్ల గ్రామాదులనుంచి ముగ్గుటికి వచ్చువారు చాలామంది గలరు. ఇచ్చటనుంచి ఉత్తీర్ణులైనవారిలో జమిందారులు, కాజులు, జిల్లాకలెక్టరులు, గలుజ్జీలు, డిస్ట్రిక్టు మునసిబులు, వక్సీలు, కాశీజీ ప్రొఫెసర్లు, మాపుకాన్లు, మొదలగు ఉన్నత పదవిని ఆంకరించిన వాడు గలరు.

రాజకీయ కారణముచేతగాని, సాంఘిక, మత, జాతీయ కారణములచేత యేవిధముగానై లేనేమి, స్కూలును యెత్తి వేయుట నిశ్చయించడమైనది. ప్రాత విద్యార్థులు, ఉదారముద్దిగల పురజనులు, యీ బాధ్యతను వహించి, స్కూలును పురమునంగు పునఃస్థాపనకు పాటుబడుదురుగాక! మిషన్ సానైటీవారు తాముకట్టిన విద్యాలయములకు తగిన సామ్యము జోరుదురు. ఇంతవరకు నష్టముమీదనే స్కూలు జరుగుతాయన్నట్లు తోస్తుంది. దీనిలో సగమునంత గవర్న మెంటువారు గ్రాంటు మూలకముగా యిచ్చుచున్నాడు. విద్యాలయముల విషయమై కొంత స్థానభవముగల వాడగుటచే, కొంత నేర్పుతోను, బాగరూకతోను యీ స్థాపనమును నడిపియెడల నష్టములేకుండా, యాడవచ్చును.

విద్యార్థులకిచ్చు వేతనములతో కొంత బాగరూకత చూపిన యెడలనున్న, స్కూలు ఉపాధ్యాయులకు వేతనము లేక పనిచేయుటచేతను, వైతిల టీచర్లను తీసివేయుటచేతను నెలకు రు 300 లు లాభము గనుబడును. ప్రసిద్ధిజెందిన అప్పారావు వంశోద్భవులను భద్రాచలము, చాలవంద జమిందారుగా రగు శాస్త్రసారధి అప్పారావుగారుగాని, విద్యాప్రవీణులు పోషకులగు రాజా భుజంగరావు బహద్రు జమిందారుగారుగాని, దానకర్ణుడని పేరుగడసిన మోతే గంగరాజుగారుగాని, ఉత్తరకల్లూరు జమిందారుగారు గాని 20,000 రూప్యముల విలువగల కట్టడములను, పుస్తకభాండాగారమును ప్రస్తుతపు యానట్లు సా మగ్రినికొని, మ్యునిసిపల్ వారికి, జిల్లాబోర్డు వారికిగాని, ఇచ్చివేసినయెడల వీరి యజ్ఞానుసారముగా నడపవచ్చును.

ఇందుకుగాను, పురజనులు యావన్నుండి సభగూడి నైచెప్పిన జమిందారులను గాని, లేక మ్యునిసిపాలిటీ, డిస్ట్రిక్టు బోర్డు మొదలగువాని ప్రార్థించి యావిద్యాలయము పు స్థాపన కొరకు ప్రయత్నముచేసి యిక్కడనే యుంచ కొరుతాను. ఇంకొకవిషయము. క్రిందటి నా యాకోజులలో నాన్ కోపల్లె శ్రమపడి లక్షగూప్యములను సంపాదించి శ్రీ గాంధీయహా విద్యాలయమును స్థాపించిరితిని, కోఆపరేటరు పని పూనుకొని తగిన చంకాలు సంపాదించి కార్య నిర్వాహకమును పూనుదురుగాక!

దుగ్గిరాల దేవళరాజు.

మేమూరు వేంకటకృష్ణము సెట్టి అండు సన్ను వారిచే ప్రకటించబడిన

ఆంధ్రభాగవత భారత యిత్యాది } శ్రీమద్భగవద్గీత } కాటలాగు
గ్రంథములుగూడా దొరుకును. } ఉచితము.

ప్రతిపదటీకా భాష్యవిశేషార్థ సహితము.

ఈ గ్రంథము మొదటి కూర్పునందు శ్రీరామానుజభాష్యము ననుసరించి టీకాతాత్పర్యములు కొంత సంక్రమాముగ వ్రాయబడినవి. భాష్యమును యథామూలముగా తెనుగుచేసినచో విక్లిలి యుపయుక్తమని యనేమలు కోరినందున భాష్యమునకు దొక్కవిషయమునై విహారక అందలి ప్రమాణములను ఆకరిములతోను, కష్టములైన ప్రమాణములకు అర్థములతోను, భాష్యమునందు సందిగ్ధములైన విషయములకు తాత్పర్యపరిధినుండి విశేషముగా వివరణములతోను గూర్చి, తేట తెనుగున ఈ రెండవకూర్పును ముద్రించియున్నారము ఇంక. గీతాగ్రంథమునకు టీకయు చరమశ్లోకమునకు లిచార్యులు కవించిన రహస్యాధ్యమును గలవు మొదటికూర్పుకంటె నీ రెండవ కూర్పునందు సుమారు 250 పుట లధికముగా ఉత్తీర్ణమైయున్నది. కాలికోటైదు గిల్ల పేరుగలది.

భాష్యగ్రంథముయందు, సాహిత్యములతోను ప్రాత ప్రాత ప్రతులు దగవచ్చు రసవంతములైన అనేక నూతన పద్యములతోను దళసరి కాగితములు కాలికోటైదు.

శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము మూడాశ్వాసములు, ఆంధ్రటికాతాత్పర్య విశేషార్థములతోను ఆంధ్ర పద్యములతోను కాలికోటైదు

1 8 0

డిటో మేలుకాలికోటైదు గిల్లపేరు 1 12 0

ఎ. కణ్ణకొనెట్టి అన్ద్రకంపెన్సి, పల్లిమర్సి, నెం 288, అప్పాలిలోడింగు, వైనాబజారులోడు, మదరాసు.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

మౌలానా హజరతు మోహనిగారి కేసు విచారణ
రేపు (మేనెల 2-వ తేది) అహమదాబాదు సెషన్సు కోర్టులో జరుగును

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ బొంబాయిలో మేనెల 12 వ తేదిని జరుగుట
వి. జే. పటేలుగారి సంచారము

పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘసభ బాటాలలో జరుగుట

నడియాడు మ్యూనిసిపాలిటీ సంఘ సభ్యులపై 15000 రూపాయలకు దావా

విశ్వానందస్వామిపై కేసు రద్దుచేయుట

లాంకమైదునుండి ఖద్దరు తేప్పించి మాంచెస్టరు ముద్రను చింపి

వర్తకులు స్వదేశీముద్ర వేసి మోసము చేయుచుండుట

లాలా లజపతిరాయగారు హర్షోత్సాహములను వెల్లడించుట

నిర్జల తేజసింగుగారు చాల కొత్తరాట్టములను కనిపెట్టుట

ఒకపాశ్చాత్యుని అహంభావము - రైసుగారు

తాతా కాంగ్రెసుసంఘము - పంచాయతీ న్యాయస్థానముల విజయము

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

మైక్రో ఫోన్ గంజాంనుండి కాంగ్రెసుసంఘసభను ప్రభుత్వోద్యోగులు భంగపరచుట

నెల్లూరు మండలమున దేశ సేవావ్రతమును బూనిన యిద్దరు సాధ్యమణులకు నోటీసులు

శ్రీమతి సిందావై యతిరాజమ్మ, శ్రీమతి సామూరు బాలసరస్వతమ్మ గార్లు

మౌలానా హజరతు మోహనిగారు

సెషన్సుకోర్టు విచారణ

రేపు (మేనెల 2 వ తేది) జరుగనుండుట

రేపు (2 వ తేది మం॥వారము) అహమదాబాదులో సెషన్సు జడ్జికి సాక్షాగారు మౌలానాగారి కేసు విచారణచేయుదురు. 5 గురు జూరులు జడ్జికి సహాయులుగా నుండురు. ఈ కోర్టులో మౌలానాగారు స్టేటుమెంటు నిచ్చెదరని తెలియుచున్నది. స్టేటుమెంటు సంగ్రహముగా నుండునుగాని దీర్ఘముగానుండదు. తేవే విచారణ ముగియవచ్చును. మౌలానాగారిలో విచారణపూర్తయ్యెను. సాక్షులందఱిని మరల విచారణచేసెదరు. మౌలానాగారు మహాత్మునివలె సేరము నొప్పుకొనరని తెలియుచున్నది.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు

కార్యసంఘము.

బొంబాయిలో సమావేశము చేర్చుచుట

మేనెల 12 వ తేది శుక్రవారము

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ బొంబాయిలో మేనెల 12 వ తేది శుక్రవారమునాడు జరుగును.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శి

వి. జే. పటేలుగారు

సంచారము

బటాలాలో పంజాబు రాష్ట్రీయసభ జరిగిపిమ్మట రైతులు గారు ఢిల్లీకి వెళ్లి మేనెల 4 వ తేదికి ఆత్మీయ చేరెదరు. అచట రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ సమావేశమగుటయోజనమును 30వ తేదికి అహమదాబాదుకును, 6 వ తేదికి బాల్ గోలిని వెళ్లి 7 వ తేదికి బొంబాయి చేరెదరు.

పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘసభ

బటాలాలో జరుగుట

పండిత. కే. సంతానంగారి అధ్యక్షత

"పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘసభ బటాలాలో పండిత. కే. సంతానంగారి అధ్యక్షతక్రింద 29 వ తేది మధ్యాహ్నము ప్రారంభమగును. పంజాబు రాష్ట్రీయులగు ప్రతినిధులే గాక యితర రాష్ట్రములనుండి సహజదేవి, అబ్దుల్ హక్, వి. జే. పటేలు, రాజేంద్రప్రసాదు, క్రద్ధానంద స్వామిగారు మున్నగు నాయకులు పాల్గొనునట్లు 28 వ తేది సాయంత్రము గొప్పనుడిగిలి వీరుటచే 29 వ తేది వుదయము సభ జరిగవలసివచ్చెను. (29 వ తేది తం॥వారము)

నడియాడు మ్యూనిసిపాలిటీ సంఘము

10 మంది సభ్యులపై దావా

15000 కు యిండియాపౌరీ దావాచేయుట ఇదివరకు నూతన అహమదాబాదు పురపాలక సంఘముల సభ్యులపై దావాలు చేయబడెను. 29 వ తేదిని నడియాడు పురపాలక సంఘసభ్యులు 10 మందిపైనుండ 15 వేలకు దావా చేయబడెను. వీరందఱును అసహాయోద్యమ విధానమును సాగించుటకు మ్యూనిసిపాలిటీ అధికారులను దుర్వినియోగము చేసిరని యాదావాలు చేయబడెను.

విశ్వానందస్వామి కేసు

కేసు రద్దుపరచుట

డాక్టర్ లింగుమండలమును వదిలిపోవుటకు స్వామి అంగీకరించుట 28 వ తేదిని విచారణ జరిగినది. శరీరాంగ్యముకొరకీ స్వామి డాక్టర్ లింగుమండలమును వదిలిపోవుటకు అనున డాక్టర్ లింగుమండలమునాడను ప్రభుత్వోద్యోగులు పట్టుబట్టినచో 24 గంటలలో వెదలి పోయెదరు. అట్లు ప్రాతములము నిచ్చెదరని స్వామిపక్షమున బాధ్యుడు ముజందారుగారు తెలుపగా నందులకు డిల్లీ విషయము అంగీకరించెను. స్వామి ప్రాతములము నిచ్చెను. పోలీసువారు స్వామిని వదిలివేశిరి.

లాంకమైదు ఖద్దరు

వర్తకుల మోసము

మాంచెస్టరు ముద్రనుచింపి స్వదేశీముద్ర వేయుట

లాంకమైదునుండి హిందూదేశమునకు ఖద్దరును పంపుచున్నాడు. ఆ ఖద్దరునిపై మాంచెస్టరు ముద్రలుండును గాని అట్లు యీ దేశమునకు రాగానే యివటి అన్యాయపరులగు వర్తకులు కొందఱు ముద్రలున్న ఖద్దరును చింపివేసి వాటిపై స్వదేశీముద్రవేసి దేశీయులను మోసగించి వాని నమ్ముచున్నారని తెలిసినది. ఈ మోసము పెట్టు కనిపెట్టు సాధ్యమగునట్లు ఇట్లు దేశద్రోహము చేయువారికి నరక మేగతి దేశీయులు యీ మోసమును కనిపెట్టవలెనని వసుమతిపత్ర (వాసిందని న్యాయమైదు ప్రకటించినది.

* * *

కొత్త రాటము

దేశ సేవయందు తమ సర్వస్వమును ధారపోసిన మహనీయులగు నగ్రాణ్యులలో సాధారణ ప్రవృత్తులగు యస్. నిర్మలు టెక్ సింగు గారొకరు. అతడు బొంబాయి అభివృద్ధికాఖిలా అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగ పనిచేయుచుండి 1921 సెప్టెంబరు లో తమ పదవికి రాజీనామానిచ్చి సహాయరాకరణవాది యయ్యెను. ఇటీవల అతడు గురుద్వార ఉద్యమములో ఆరెస్టు చేయబడెను. సర్దారు సాహెబుగారు నేతకవిధములైన కొత్త రాటములను చేసిరి. మేము స్వయముగ జూచి రాటముచేరు విమోచకు గారి స్వరాజ్య రాటము నెం 2 రు రకము అనిపేరు. అది 2 అడుగుల పొడవు, 6 అంగుళముల వెడల్పు, 10 అంగుళముల ఎత్తు గల పైటైలో ని మిడియుండును. ఒక పే సా 8 అది దాచునుతీసి, చుట్టి, తిరుగుచుండును. ఆ రాటము 5 సేర్లకంటె తక్కువ భారము కలిగియున్నది. ఇతర రాటముల కంటె ఈ రాటములో రెండింతలు నూలును వడుకకచ్చును. ఈ రాటమును చాలవడిగా ద్రిప్పుటకు రెండుచక్రములు గలవు. చూచుట కతిరమ్యముగనుండును. ఒక హాక్స్లీగియునును జోలియుండు.

దీనిని కొనగోరువారు సింగు అండు సింగ్, గుంటిబజారు, రాట్నములను చేయువారు, బాహోరు అను చిరునామాకు వ్రాయవలెను. (టెలిగ్రాఫ్.)

* * *

జాత్యహంకారము

ఒక ఐరోపీయను తుమాపణ వేడుట.

ఏప్రిలు 26 తేదిని ధనరాజాభిషాది వాలా అను నతడు (89/8 లోకరు చిట్టూరుగోడు, కలెక్ట్రా) అన్యర జిహ్వ పత్రిక కిట్లు వ్రాసెను:— ఆర్యా, గురాజ్ ముత్ గజేక్ లాటు కం పెసిలో పనిచేయుచుండిన ముఖాలాలు గారు అను మార్వారీ నేటి మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటకు కై వురొడుప్రక్కన కాలి బాటలో నడచుచుండగా పోపు డిలియన్ అండు కంపెనీ చేసిన రయక్ అను నతడెదురుగా వచ్చెను. నల్ల తబ్బి బాబు ముఖాలాలుగాక ధత్రము రయక్ అను నతనికి తగిలెను. రయక్ గారు తల్లిణమే పట్టగాని ఆగ్రహమును దెచ్చుకొని నోటికివచ్చినట్లుతనని దూషించెను తిట్టుట ముగియగానే కొట్టెను. ముఖముమీద ఈడ్చి ఒక ఖట్టికెట్టు కొట్టెను. చుట్టుపట్లవాంక ఈలోగా పరుగెత్తుకొనివచ్చి గుంపులుచేరిరి. దగ్గరనున్న గోసెంతుల వర్తకులు ఖనివలు కూడ పరుగెత్తి వచ్చిరి. పోపు డిలియన్ కంపెనీయందలి ఇతర ఐరోపీయనులు కూడ వచ్చి ముఖాలాలును అతనిమిత్రులను ఎదిరించిరి. అదోవను పోపుయండిన శ్రీలాలుచామియా గారు రచ్చటెగుంపును చూచి అచ్చటికి వచ్చి బాబు ముఖాలాలుగారి తుమాపణను వేడుము అని ఐరోపీయనుతో జెప్పగా, నతడు తిరుస్కారముతో నిరాకరించెను. "కొర్టులో కేసు చేపడ నని" శ్రీలాలుబలుకగా, అతడు తనలోకి నెత్తి. తుమించవలసినదని ముఖాలాలుగారిని ప్రార్థించెను. అంతట సమాధానము కుదురగా నదరు కై పోయిరి.

లాల్లా లజపతిరాయి

ధర్మశాల చెరసాల చేరుట

నేడు (ఏప్రిల్ 21) ఉదయము 11 గంటలకు ఇద్దరు మహిళలు పోలీసుస్టేషన్ లు లాల్లా లజపతిరాయి గారిని ఒక మోటారు బండిలో వెళ్లించుకొని సబ్-జైలుకు చేరిరి. అందు ఇచ్చటికి తేటతెల్లము ముందెవ్వరికి తెలిసినది కాదు. తర్వాతి 12 గంటల కంటే ముందు లాల్లాగారు జైలుకు చేరిరి. ఈ ఘటనకు ఒక మోటారు బండిలో ప్రయాణము చేసి వచ్చెనని తెలియుచున్నది. అతడు మందహాసావహిత వదనముతో సుఖముగా మోటారులో నాసి నుండె యుండెను. అతనిని ఇతరులు చూచుటకు వీలుపడకుండ మోటారుచుట్టూ తెరలు కట్టబడియుండెను. అందు తనవడకను ఇంక కొన్ని వస్తువులను కలిగియుండెను. (ట్రైబ్యూన్).

పంచాయతీలు.

జయప్రదముగ జరుగుట.

ధానాకొల్లె గ్రామ కమిటీ కార్యదర్శి ఏప్రిల్ 28 వ తేదీన దిగ్విజయనంద ఆశ్రమమునకు ప్రత్యేకముగా వెళ్లి వచ్చెను. కేసులను పంచాయతీల మూలముగ పరిష్కరించుట అతిజయప్రదముగ జరుగుచున్నది. ప్రతి గ్రామములోను ఒక పంచాయతీ గలదు. గ్రామ మందలి కేసులన్నియు ఆ పంచాయతీలో పరిష్కరింపబడును. ఈ గ్రామపంచాయతీలన్ని అసంతృప్తికరముగ నుండినవలెను, 10 లేక 15 గ్రామముల పెద్దలందఱుల పంచాయతీలో పార్టీలు అవ్వించెయ్యవచ్చును. అప్పుడు అందఱు అసంతృప్తికరముగ నుండినవలెను ధానాకొల్లె గ్రామ కమిటీచే నియమించబడిన పెద్ద పంచాయతీకి అవ్వించెయ్యవచ్చును 20 లేక 25 ఏండ్లుగ కొద్దిలో పరిష్కరింపబడని కేసులు ఒకటి రెండు పంచాయతీచే తీర్మానింపబడెను.

ధానాకొల్లె గ్రామము 4000 రాటములు, 600 మగ్గములు పనిచేయుచున్నది. ప్రజలందఱు సామాన్యముగ స్వదేశవస్తువులనే ధరించుచున్నారు. కొందఱు చూసినయెడలనే స్థానికమున "గాంధీజీటీరము" అత్యధునికముగ అభివృద్ధి చెందుచున్నది.

సరిహద్దులు

ప్రభుత్వమువారికిని బందిపోటు దొంగలకును యుద్ధము జరుగుచున్నది. మామూలు జల్లాయందు శాంతిపరిస్థితులు చక్కగ స్థాపింపబడినవి. ఏప్రిల్ 17 వ తేదీన కొందఱు దొంగలు ధానాకొల్లెలోని కొక కాలనీయలో కొందఱు బాంసారుల నాపి 7 గురు హిందువులను 5 గురు మహమ్మదీయులను బైబిలుగైకొనిపోయిరి. వారిలో నలువురు హిందువులు తప్ప మిగిలినవారందఱు విడుదలచేయబడిరి. ఆయా స్థానములయందున్న పోలీసు అధికారులు దొంగలను అణచివేయుటకై తగు ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. ఒక పర్యాయము దేవ్ గారు అను నొక పెద్దదొంగను పోలీసువారు వెంటబడిరి. 27 గంటలు అతనిని తిరుముకొని పోయిరి. కడపటకు దొంగలంబులైనను, సరిహద్దుల కాన్పులవారికి చేరిన పుడమిపుసుగారు దొంగలను వెంటబడించుచుండెడి ఆ స్వామి ప్రాంతమున కొందఱు దొంగలు అతనిని చంపివేసిరి. అతని ఆ కాలమునుండి కందరు చితిల్లుచున్నారు.

ప్రకటన (61)

కడపజిల్లా, పులివెందుల తాలూకా, గానూర్ గ్రామములో వుండు శిరిగిరెడ్డి గురుమూర్తి కుమారుడు, గురప్ప వ్రాట్ చిన్న గురప్ప, అను నతనికి పిచ్చిరెడ్డి మద్రాసు (Lunatic assylum) పిచ్చివాండ్రు ఆస్పత్రిలో కొంతకాలము చికిత్సలొందుచుండి పిచ్చి పూర్తి నివారణ కాకమునునే విడుదలకాబడి యిప్పటికి సహా అతను వెర్రిగా తిరుగుచు వున్నాడు. పిచ్చి మానలేదు. అతనికి నాగూరు గ్రామములో, శిరిగిరెడ్డి పెద్ద అంకన్న, 2 చిన్న అంకన్న, 3 పెద్ద గురప్పరెడ్డి, 4 చిన్న గురప్పరెడ్డి అను నలుగురు కుమారులు వున్నారు. పెద్దకుమారుడు పెద్ద అంకన్న మైసూర్ దళ తీరనవాడు. తక్కిన ముగ్గురు కుమారులు మైసూరు. పెద్ద అంకన్న సంగమగిరిలో వుంటువున్నాడు. పెద్ద అంకన్న కందరు కుటుంబ మేనేజర్ గా వుంటువున్నాడు. పిచ్చిరెడ్డి శిరిగిరెడ్డి గురప్ప వ్రాట్ చిన్న గురప్పరెడ్డి పుత్తములుగాని, దానవిక్రయ పరాధిన వస్త్ర రా దస్తావేజులుగాని, యెవరయినను వ్రాయించుచున్న యెడల అవి కల్లపు వాటికి కుమారులుగాని వారి ఆస్తిగాని పూచీగా వుండవలెనని వైసము ఖండితిముగా తెలియవలసింది.

శిరిగిరెడ్డి పెద్ద అంకన్న నివాసి.

గంజామండల కాంగ్రెసుసంఘ

వార్షిక సభ

తెక్కిలిలో జరుగ నిర్ణయించుట

ఉద్వోగులు బలవంతముగ నిలిపివేయుట

28 వ తేదీన తెక్కిలిలో గంజామండల కాంగ్రెసు సంఘవార్షికసభను జరుపుటకు నిశ్చయించి ఏర్పాటుచేసిరి. ఆసభను దేవాలయములో జరుప దలచిరి. మండలమునందన్న తాలూకాల నుండియు ప్రతినిధులు వచ్చిరి. ఇంకొక గంటకు సభ ప్రారంభమగుననగా పోలీసు సబ్ డివిజన్ డిప్యూటీ కమిషనరు దేవాలయమువద్దకు వచ్చి లోనికి పోగోరిరి. ఈసభకు సభ్యులు మాత్రమే రావలెను. ఇతర సహజాదని కార్యదర్శి తెలిపెను. సభాధ్యక్షుడుగ కృష్ణమూర్తిపంతులు గారికి తెక్కిలి సభామేజిస్ట్రేటు వ్రాసివుత్తరమున నుండు యిన్స్పెక్టరు కార్యదర్శి కిచ్చెను. "సభ జరుగుట కొక ఆరగంట ముందు వైస సభ ఎంజిలకు జరుగునో ఆ విషయము నాకు తెలుపవలెను" అని ఆ వుత్తరమునందు వ్రాయబడెను. ఆ వుత్తరమును కార్యదర్శి అధ్యక్షుడుకు చూపెను. "ఇది కార్యనిర్వాహకసభ కాన బహిరంగసభ కాదని" అధ్యక్షుడు ప్రత్యుత్తరమును వెంటనే వ్రాసింజుచ్చెను. అతడట్లు వ్రాసియుచ్చినను పోలీసు వారు లోపలికి రాగోరిరి. తర్వాత వేంకట్రాజు, ఏడెడ సత్య నారాయణగార్లును తెక్కిలి కలంటిపల నిద్దరిని దేవాలయద్వారమువద్ద పోలీసులు ఆరెట్టుచేసిరి. ఈలోగా లోన సభ ప్రారంభమైనది. రాష్ట్రీయ సంఘ నియోజనము ముగిసినది. అంతలో సబ్ డివిజన్ కమిషనరు ను నలుగురు కనిపిస్తే బులును బలవంతముగ లోన ప్రవేశించిరి. ఇది వ్యాయముగాదు వెడలి పొందని అధ్యక్షుడు సాధువాక్యములతో తెలిపెను. అట్లులోన ప్రవేశించ వలసినదని మేజిస్ట్రేటు ఆలిఖితములగు నాజ్ఞల నిచ్చెనని పోలీసువారు తెలిపిరి. అందువలన అంతటితో సభను నిలిపివేసిరి. మండల సంఘసభ్యుల నియోజనము జరుగలేదు. చాలమంది ప్రజలవలె చేరుటచే వారిని చేరువను మైదానమునకు నడిపించిరి. మైదానమునందు గొప్పసభ జరిగినది. కృష్ణమూర్తి, సీతారామయ్య నారాయణమూర్తిగార్లు ప్రసంగించిరి. ఈరీతిగా పోలీసువారు దౌర్జన్య మొనరించి బహిరంగముగాని సభను గూడ నిష్కారణముగ నిలిపివేసిరి. (స్వకీయవిశేషం - బంపురం - ఏప్రిల్ 29).

188 వ కేసు

నెల్లూరు ప్రీతిలకు నోటీసు ఇచ్చుట

నెల్లూరు, మే 1:— ప్రస్తుతము కడపలా పురపాలకాధికారులు కందాడై ప్రీతివాడగారి భార్యయగు ప్రీతి కందాడై ఎతిరాజమ్మగారికిని, ప్రీతిపతి పాటూరు బాలకృష్ణకృష్ణగారికిని 188 వ కేసు క్రింద నోటీసు లాగునబడెను.

ఎతిరాజమ్మగారి కేసు 2 వ తేదీనాడును, బాలకృష్ణకృష్ణగారి కేసు 5 వ తేదీనాడును గూడూరు సబ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో విచారణ చేయబడును.

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘసమావేశము గుంటూరు లో జరుగుట

ఏప్రిల్ 28 వ తేదీన మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకు స్వరాజ్యమందిరమున ఈ సభ ప్రారంభమయ్యెను. 75 మంది సభ్యులు వెక్కువయియుండినవి. కానసభ్యుడు పంజాబులో వెంటకటబాపుగావుండు, బాబ్జోలిండి ఆంధ్రదేశమునందలి ఇద్దరు ఏర్పాటులనుచూడవచ్చినదేగాని మెహతాగారును, శ్రీమతులు అన్నపూర్ణాదేవి ఆమెతల్లి పిచ్చయ్య కాక్టరు కలహాజ్యగారితల్లి లక్ష్మీవరసమ్మ, ఉన్నర లక్ష్మీరసమ్మ, యామిరీపూర్ణ తిలకమ్మగారు మున్నగువారు సభకు వచ్చిరి. (సకేవము)

ఇటీవల పంజాబు మెయిలు క్రిందపడిపోయిన సందర్భమున అనుమానమువై పోలీసువారికొక ప్రైవేటును ఆరెట్టుచేసిరి. విచారణ ఇంకను జరుగలేదు.

కలకత్తా కాంగ్రెసుసమావేశమునందలి తిరుగుబాటు విషయమై విచారించుటకు సంకల్పించి ప్రభుత్వ సభ్యులును కాకాగ్నా కాఖాదికారియు నగు 55 అబ్దుల్ రహీంగారు డార్జిలింగునండి కలకత్తాకు 29 వ తేదీనాడు వచ్చిరి.

న్యాయస్థాన వార్తలు.

రాజ్యద్రోహానింద

శనివారమునాడు (వెనెడెన్స్ మేజిస్ట్రేటుకోర్టులో, 'క్యాపిటిపోర్టు' సంపాదకులగు గులాం నుసాహుద్దూగారిపై 124-ఎ, 505 కేసులక్రింద దెచ్చిన రాజ్యద్రోహ వేరము విచారణకు చేబడిను.

క్రానుప్రాసిక్యూటరు కే. పి. యం. మీననుగారు కృత్యాని తరఫు విచారణ ప్రారంభించి ప్రయోగించిన వ్యాసములొగి భాగములను తగ్గునూపిన చదివి సాక్షులను విచారణజేసిరి.

దీప్త్యాబీ నూపరింబెండెంటు సభ్యుగు కాశీం గారు నిందితుని పట్టుకొనుటకు అంగీకారపు టుత్తరువును గూర్చి మాటాడిరి. తాము ఆ వ్యాసముల నెవరు వ్రాసికో చెప్పకాలమని చెప్పిరి.

గవర్నమెంటు పర్షియను ట్రాన్స్లేటరును, 'వెన్ గుమాస్తా' క్యాచున్న నాతడును పిదప విచారించబడిరి. తుట్టుతుడకు ప్రాన్షియను కోఆపరేటివు సొసైటీ గుమాస్తా, ఆ వ్యాసము ప్రయోగించబడిన రెండు కోజులలోను నిందితుడు మద్రాసులో నుండెనని సాక్షుమిచ్చెను.

దీనితో 124 ఎ కేసు క్రింద సాక్ష్యము ముగిసెను. మలబారు సాక్షులు రంజాను పండుగవలన రాకపోవుటచే వ్యా యాధిపతి వారలను విచారించుటకు కమిషనును నియోగించిరి.

నల్ల మలమసంఘము

తెనీవా, ఏప్రిల్ 28:— నానా గావ్డ్రో సమతివారిచే నియమించబడిన నల్లమండు, విచారణసభ్యువారు తమ సమావేశమును ముగించిరి. అన్ని రాష్ట్రీయులవారును నల్లమండు, కోకెయిను మొదలగు మత్తుపదార్థముల ఎరువతి విగుమతుల సర్టిఫికేట్లు నుపయోగింప వలెనని సంఘమువారు గోరిరి. చైనాయందు నల్లమండునిరోధమునకు గాను ప్రజలయందు దుమ్మీధము గలిగింప నెత్తించెదమని చైనా ప్రతినిధి తెలిపెను. సంఘమువారు వాగ్దానముతో సంకృత్యులైరి.

బ్రిటిషు ఆదాయము

మంత్రిగర్హువారు ఆదాయపుసమ్మనందు ఒకపీల్లింగును తేచుట, పంచదారలపై పన్నునం దొక పెన్సిని తగ్గించి రని తెలియచున్నది.

జనార్దన చైతన్యస్వామివారి నిర్వాణము:—

చెన్నపురి తిరుకత్తిక్కేణియందున్న వేదాంతవిద్యావిచారసంఘమున కధిపతులును బహుశ్రుతులును అనుభూతాద్వైత తత్త్వజ్ఞులును పరిణతిప్రజ్ఞులును విచారసాగర, విచారవర్షాద్రవయ అత్యుపురాణాది గ్రంథములకు ఆంధ్రీకర్తలును అగు శ్రీశ్రీ జనార్దన చైతన్యస్వామివారు శుక్రవారమునాటిరాత్రి 4 గంటలకు స్వకీయ మరణమునందు నిర్వాణము చెందిరి. తెలుపుటకు చాల విచారముగ నున్నది. వీరు గోవా (బొంబే (వెనెడెన్స్) యందు జన్మించిన యోధగృహము. 10.2 సంవత్సరములు జీరించినవారు. ఇప్పటికి 20 ఏండ్లనుండి ఈ తిరువల్లి క్కేణియందు శిష్య జనమునకు అద్వైత వేదాంతమును బోధించుచుండిరి. వీరు స్వయముగ కృషిచేసి ఆంధ్రమును అభ్యసించి అంద్రీకర్తలును వ్రాసిన ప్రాజ్ఞులు. వీరి నిర్వాణమువలన నాభాధంగము చెందిన పీరిశిష్టులకు మా సానుభూతి తెలుపుచు పరతత్త్వము వీరి యంతరాత్మునెడ ప్రసన్నుచుగూడ యని కోరెదము.

సంయుక్త కావ్యముల కానసభలో వేసవిలో సభలు నేయునిటాలులో జరుగవలసినట్లు కాన్పాల్ క్రిందట తీర్మానించబడెను. అచ్చట కానసభాసభలకు తగినట్టి సౌధము లేనందున, మే 8 వ తేదీన సమావేశమగు సభ గా, కీర్త గారి యధ్యక్షతక్రింద లక్నో నగరమునందే సమావేశమగును అని తెలియచున్నది.

గోకులవారమునాటిరాత్రి 11 గంటలకు కక్షిణ ఇండియా ట్రైన్స్ తిరుమనాపల్లి జంజలు ట్రావ్ పేజేజరు వెర్సెలు అసిస్టాంటు రావునాపేటు కృష్ణమాచార్యులుగారు తిరుచనాపల్లిలోట ప్రేమను ప్రకృత ఉన్న తమగృహములో శయనించుచుండగా, ఎవ్వరో లోపలికి ప్రవేశించి ఆయనను కత్తితో బాడిచిరి. అతడు మంచి కత్తిదెబ్బ తగిలినపిమ్మట మేల్కొంచెను పొంతకుడు పారిపోయెను. గాయములకు ప్రథమచికిత్స జరిగెను.

ఆంధ్రపత్రిక

1922-వ సం॥ మే నెల 1-వ తేది

సోమవారము

నిరాకరణము:

నిర్మాణము

గంధిమహాత్ముని నిర్బంధమున కనంతరము, కాంగ్రెసుకార్యక్రమము గూర్చి తిర్చింపుట పాడిగాదు. బర్మోలి కార్యక్రమము, దీర్ఘాలోచనాఫలముగాని వేరుగాదు. పలువిధములగు ననుభవములను దేశము గాంచిన పిమ్మట, తుదకీ ఆంత్యనిర్ణయము గావించబడెను. ఇయ్యది, వెనుకటి కార్యక్రమమున కేమాత్రము భిన్నముగాదు. జాతీయవిద్య, పంచాయత్యప్రతిష్ఠాపనలు, స్వదేశీవస్త్రము, ఆహారము, ఆస్పృశ్యతాదోష నివారణము, తిలకుస్వరాజ్యనిధి మొదలగు సంశయముల క్రొత్తవి గావు. స్వరాజ్యమున కవి ముఖ్యము లని, మహాత్ము శారంభము నుడియు ప్రతిపాదించుచునే యున్నాడు. పంగదేశవిభజనసమయమునందు, జాతీయ విద్య, స్వదేశీ, స్వరాజ్యోద్యమములకు ప్రాముఖ్య మొసగబడినది. ప్రస్తుతోద్యమము ఆహింసాధర్మముపై నాధారపడియున్నది. వెనుక నీ ధర్మమును జాతీయోద్యమమునకు మూలాధారముగ నెంచలేదు. మహాత్ముడు వెనుకటి కార్యక్రమాంశములను విడనాడలేదు. ఎప్పుటి కప్పుడు నిరాకరణకార్యక్రమము మారుచుండెననుట సరికాదు. ప్రభుత్వపాఠశాల బహిష్కారము, బర్మోలిశీర్షానమునందలి జాతీయ విద్యాప్రతిష్ఠాపనమూలమున చేకూరగలదు. న్యాయస్థానముల బహిష్కారము, పంచాయత్యప్రతిష్ఠాపనల నిర్మాణము మూలమున చేకూరగలదు. రాటము, కద్దరుల మూలమున, విదేశీవస్త్ర బహిష్కారమున, ఆస్పృశ్యతాదోష నివారణమున జాత్యైక్యతయు, ఆహింసాసత్తాను, దానిద్రవివారణయు, స్వశక్తిప్రవర్ధనమును, స్వరాజ్యసిద్ధియు చేకూరగలవు. కద్దరు మూలమున సకలశుభములు చేకూరునని, మహాత్ముడు కారాగృహము చుండి సయితము బోధించెను. ఆ సందేశము, దేశమునందెప్పుడు మారుమోగుచున్నది. కద్దరు సందేశపు ప్రాముఖ్యమును దేశమిప్పుడు గుర్తించుట, ఇదివరకు గ్రహించియుండలేదు. రానురాను కద్దరుసూత్రమున కర్థము, పరిస్థితులగుచున్నది. సందేశమనుస్మృతులకు కద్దరుశక్తిపై దృఢవిశ్వాసము గురుచున్నది. అందలి తత్త్వార్థము తేటతెల్ల మగుచున్నది. హిందూదేశపుమోక్షము దాని పలననే చేకూరునని, స్పష్టమగుచున్నది.

నిరాకరణము, నిర్మాణము, ఒక్కపటము యొక్క రూపములే నిరాకరణమును, నిర్మాణమును వేరుజేయుటకు వీలులేదు. చెడుగును నిరాకరించుట యనిన, మంచిని స్వీకరించుటయే. దేశపరిస్థితుల ననుసరించి, ఒక్కొక్కమారు నిరాకరణము వంకకు దేశలక్ష్యము నెక్కుడుగ మరల్చవలసి వచ్చును. వేరొకమారు నిర్మాణమువంకకు మరల్చవలసివచ్చును. దేశము స్వశక్తిని మరచి, ఆత్మవిశ్వాసమును కోల్పోయి, పరులపై నాధారపడును, అన్యులరక్షణమున కెదురుజూచుచు, యిటుమిటుచుచున్న సమయమున, నిరాకరణసాధనము

జూపుట ఆత్యవసరము. పరధర్మమును త్యజింపవలయునని బోధించుట లాభకరము. నివృత్తిమార్గమవలంబించి, తమయధఃపతనమునకు కారణమయిన పరాధీనభావమును పోగొట్టుకొనిన కొలదియు, నిర్మాణమునకు వారిమనము సహజముగ మరలును. ప్రవృత్తిమార్గమును వారపుడవలంబించి, స్వదర్మము ననుష్ఠించెదరు. స్వరాజ్యనుష్ఠానమునందీ, స్వరాజ్య మి మి డి యున్నది. స్వరాజ్య స్వదేశభావములకు వస్తుతత్త్వమునందు భేదము లేదు. కేంటియందును గల, “స్వ” యను భావము ప్రధానమయినది. స్వశరీరమునందును, స్వమతమునందును, స్వీయసాంప్రదాయములయందును, ఎటుల సహజాభిమాన ముండునో, అటులే స్వదేశముపై నను, స్వరాజ్యముపయినను గాఢాభిమాన ముండుట సహజము. అట్టియభిమానమును, ప్రజలేనాడు బోగొట్టుకొనినో ఆనాడే, వారు స్వదర్మమును విడనాడి పరధర్మమును చేపట్టిరి. పరధర్మము ఎంత ఆక్రమించుచున్నదయినను, పరదేశ మెంతసుందరముగ ఎంతనాగరికముగ గలదనిపించినను, ఆస్వపరిపాలనము ఎంత సౌఖ్యదాయకముగ ఎంతసౌఖ్యవముగ గలదనిపించినను, ఆయ్యవి స్వధర్మ స్వదేశ. స్వరాజ్యములతో తులనాగలవు. జాతీయవాదముయొక్క మూల సూత్ర మిందే గలదు. ఈ సూత్రము, విశ్వమానవాదర్మమునకు విరుద్ధమనుటకన్న ప్రమాద మింకొకటిండుబోదు. నేను, నాది యనుభావము, స్వస్థికింతకును మూలకారణమగుచున్నది. మానవుడు తనయందే సర్వమును జూచును. సర్వమునందును తనను గ్రహించును. ఇయ్యది కేవలము సిద్ధాంతముగాదు. అనుభవమునందు గోచరించును.

ప్రతివారును, “స్వ” యను భావమును గుర్తించెదరు. ఆస్థికులకును, నాస్థికులకునుగూడ ఇది సామాన్యమే. అన్నిమతములవారును, ఇందు విషయమై ఏకాభిప్రాయము గనుపరచుచున్నారు. తననుమించి ఏదిగలదను విషయమై అభిప్రాయభేదముండవచ్చును గాని, తన యనికీవిషయమై అభిప్రాయభేదము గాన్నింపదు. వ్యక్తులును, సంఘములును, జాతులును, నిటులనే తలంచుచున్నారు. జీవాత్మ గలదని వ్యక్తి ఎటుల గుర్తించునో, జాతీయాత్మకలదని జాతు లటుల గుర్తించుచున్నవి. అందుచే స్వాభిమానము, స్వజాత్యభిమానము, స్వదేశాభిమానము, మానవునకు సహజములు స్వాభిమానము, స్వజాత్యభిమానము, మానవప్రేమ ఒకదానికొకటి విభిన్నములు గానేరవు. ఒకదానిపై నింకొకటి యాధారపడి, ఒకదాని కింకొకటి దోహద మొసగుచుండును. పునాదుల విడిచి, గృహమును నిర్మించుట ఎటుల యసంభవమో, స్వధర్మమును విడిచి మానవధర్మము నవలంబించుటయు, స్వజాతీని ప్రేమింపక మానవకోటిని ప్రేమించుటయు అటులనే యసంభవము. జాతీయోద్యమము సభిక్షేపించెడివారు, మానవుని సహజస్థితిని సరకు గొనక గాలిలో మేడల గట్టయత్నించుచున్నారు. జాతీయోద్యమమువలన, చెడుగులుదయింప వచ్చును. విశ్వమానవాదర్మమువలన, చెడుగులుదయింపవచ్చును. అంతమాత్రమున, వీనిని విసర్జింప వీలులేదు. స్వాభిమానము, జాతీయమునకు భిన్నముగ నెప్పుడు పరిణమించునో, అయ్యది ఉపద్రవకరమగును. జాత్యభిమానము, మానవప్రేమయు కెప్పుడు భిన్నముగ పరిణమించునో అయ్యది వినాశకరమగును. యూరపుఖండమునందు వ్యాపించిన జాతీయోద్యమము, మానవవినాశమునకు త్రోవ జూపుట కిదియే కారణము. ప్రతిజాతీయు, తనజేమనునుమాత్రమే కోరుచు ఇతరజాతుల వినాశమును కొరకు ప్రయ

త్నముల గావించుచున్నది. జాతీయభావము గడ్డకట్టి, చలనరహితమై, నష్టమునకు కారణ మగుచున్నది. ఇట్టి విపరీతస్థితినుండి యూరపుఖండము బయల్పడుటకీ, హైదరాబాదు మనసరమయినది. ధర్మవిరుద్ధమగు జాతీయోద్యమ మెట్టి యనర్థముల దెచ్చిపెట్టునో విదితమయినది.

ఇట్టి దుస్థితినుండి తప్పించుకొనుటకు యూరపుఖండము అనేకమార్గముల నవలంబించుచున్నది. అనేకసమావేశములను కూర్చి, ఇందునుగురించి దీర్ఘాలోచన చేయుచున్నది. సానారాష్ట్ర సంఘసభలు, వాషింగ్టను సమావేశము, జనీవా సమావేశము మొదలగునవి ఇందు నిమిత్తము యుద్దేశింపబడినవి. కాని, శాశ్వతధర్మము సాధారణము జేసికొనకుండుటచే, ఈ సమావేశములు ఫలవిహితము లయినను, ప్రస్తుతస్థితి దుర్భరమని మాత్రము యూరపుఖండమునకు దెలిసివచ్చినది. యూరపుఖండవాసుల మనములు పరిపక్వ మగునపుడు, ధర్మసందేశము వ్యాపించునని, అనుకూల పరిణామము తటస్థింపగలదు. ఇందుల కింకను కాలము గడువవలయును. హిందూదేశపు జాతీయోద్యమమును, యూరపుఖండస్థితిబట్టి, నిరసించుట పాడిగాదు. హైందవజాతీయోద్యమము, మహాత్ముని నాయకత్వముక్రింద వేరుమార్గము ద్రొక్కుచున్నది. పరులశ్రేయమును భంగపరుచుటకు గాని, ఇతరజాతుల నడగద్రొక్కుటకు గాని, ఇయ్యది తలపెట్టుట లేదు. ప్రేమ, సత్య, ఆహింసలపై నాధారపడి హైందవజాతీయోద్యమము మానవ వినాశమున కెటులదారిజూపును? హైందవస్వధర్మము, ఏమార్గముద్రొక్కవలయునో, ఆ మార్గమునే ఆనుసరించుచు, ప్రపంచమున కంతకును నాదర్శకమగుచున్నది. నిరాకరణసాధనమువలన, పరధర్మవ్యామోహము దేశమునకు క్రమక్రమముగ తొలగి స్వధర్మానుష్ఠానావశ్యకత గోచరించుచున్నది. నిరాకరణసాధనము, ఎట్టిప్రయోజనము గలిగింపగలదో, అట్టిప్రయోజనము దేశమునకు చాలవరకు గలిగినది. నిరాకరణకార్యక్రమమునందు, మొదట ప్రతిపాదించిన సంశయము లన్నియు, పూర్తిగాని మాట నిజమే. కేవలము విద్యార్థుల నిమిత్తము నిర్ణయింపబడిన కర్తవ్యమును, వారు బాగుగ నిర్వహించనిమాటయు నిజమే. శాసనసభలను, విద్యాలయములను, న్యాయస్థానములను, ప్రభుత్వోద్యోగములను వారు బహిష్కరించియున్నచో, తీవ్ర నిర్బంధములతో బనిలేకుండ వ్యవహారము త్వరలో ముగిసియుండెడిదే.

కాని, ఏయద్దేశమునో నీ యంశములను విధించిరో, ఆయద్దేశము చాలవరకు సఫలమయ్యెనని ప్రతిపక్షులు సయితము అంగీకరించుచున్నారు. శాసనసభలకు శారవము లేదనుట, తేటతెల్లము. శాసనసభలు ప్రయోజనరహితములని యు, ద్వంద్వపరిపాలనము నిరర్థకమనియు, సంస్కరణాభిమానులును, అధికార నిర్వాహక పక్షవలంబులును ఎలుగెత్తి చాటుచుండ, వేరు నిదర్శనము లేని గావలయునో కొరగాని సంస్కరణములను వెంటనే మార్చివైచుట, యావశ్యకమని, వారు గోరుచున్నారు. తత్తణస్వరాజ్యవాదమనిన, పరిహసించెడి దినములు గతించి, మితవాదులును జస్తినుపక్షమువారునుగూడ తత్తణస్వరాజ్య సిద్ధిని కోరుచున్నారు. న్యాయస్థానముల గౌరవము పోయిన దనుటకు, ఇరునదియెదువేలమంది కోర్టులలో వాదించక కారాగృహమును స్వీకరించుటకన్న వేరు నిదర్శన మేమి గావలయును? ఇంకను అరెస్టులు, శిక్షలు చెలరేగుచున్నవి. కాని, నిర్బంధితులు కోర్టుల విచారణారతను గుర్తించుట

లేదు. న్యాయవాద సంఘములు, కోర్టుల అక్రమ చర్యలను నిరసించుచున్నవి. విద్యాలయకారవము గూడ తొలగిపోయినది. జాతీయవిద్యపై సహకారవాదులకుగూడ అభిమానము హెచ్చుచున్నది. మితవాదులు సయితము కాంగ్రెసునందు జేరుచున్నారు. మితవాదులసంఖ్య సన్నగిల్లినది. మద్యపానవిషేషోద్యమము, అన్ని రాష్ట్రములందును ఎటుల విజయము గాంచినో, అధికారులు గనుబజుచేడి శరితాశము తెలుపజేయే జెలుపుచున్నది. అందుచే, నిరాశరణకార్యక్రమము, దేశము నానరించిన వ్యామోహమును తొలగించి, పరాధీనభ్రమను పారద్రోలుచున్న నలుల కేవలత్రము సందేహము లేదు. నిరాశరణకార్యక్రమము అపజయము గాంచెనుట, ఆవిశ్వాసమునకు ఫలితముగాని వేరుగాదు. నిరాశరణము, ప్రజలవ్యామోహమును తొలగించినప్పటికీ, వారిదృష్టి సహజముగ నిర్మాణమునకు మరలును. నాస్తికభావము నుండి ఆస్తికభావ ముద్భవించును. తనది కానిది ఎద్దియో, జాతి గ్రహించినప్పటికీ తనకు జేరినదేదియో గ్రహించుటకు పాటుబడును. పరధర్మమును జాతి విడనాడనపుడు, స్వధర్మ మేదియో గ్రహించి దాని ననుష్ఠించుటకు సహజముగ బూనును.

నిర్మాణమునకు తగు సమయ మే తెంచుట చేతనే, నిర్మాణకార్యక్రమమును ఏర్పరుచుట తటస్థించెను. వెనుక నిట్టి నిర్మాణకార్యక్రమమును ఏర్పరచియుండలేదా, రాజకీయముగ నది ఏమిలాభించె నని ప్రశ్నింపవచ్చును. ఇప్పటియంతములే దాదాపు వంగదేశవిభజనసమయమునందు సూచించబడినను, అయ్యది పరధర్మము నాధారపరచికొనియుండుటచే, ఫలప్రదులు గాక బోయెను. నేటి నిర్మాణకార్యక్రమము స్వధర్మముపై నాధారపడియుండుటచే, ఫలము గాక మానదు. కేవల నిరాశరణముపై జాతీయనికమీద నిలిపియుంచబనిలేదు. నిర్మాణమును పూర్తి జేయవలసినయవసర మధికముగ గిద్దు. జాతీయవిద్యను వ్యాపింపజేసిన కొలదియు, విజాతీయవిద్యబహిష్కారము చేకూరును. పంచాయతుల నిర్మాణము, న్యాయస్థానబహిష్కారమును సిద్ధిపజేయును. కద్దరు నిర్మాణమువలన, సర్వాభివృద్ధిములును నెరవేరును. ప్రస్తుతి కార్యక్రమము, వెనుకటికార్యక్రమపు అపజయమునకు చిహ్నముగాదు. దాని విజయమున కిది సహజఫలితము. నిరాశరణ, నిర్మాణ శబ్దముల నిజభావమును గ్రహించెడినా నెవరును మహాత్ముని యుద్ధమవిజయమును గూర్చి సందేహింపజాలరు. మహాత్ముడు దూరమాలోచించి, ప్రస్తుతకార్యక్రమము నెర్పరచి, స్వరాజ్యక్రమమునకు జనెను. దానిని మార్చుటగాని, అందును గూర్చి సందేహము జూపుటగాని, ఇంకను వెనుకముందాడుటగాని, మహాత్ముని నకారనపరచినటులగును. ఎంతకాలము, ఆలోచనలతో ప్రాద్దుబుచ్చుట? ఎంతకాలము, శోలాయమానమానసులుగ నుండుట? ఇప్పుడు కనుగొనవలసినది, స్వరాజ్యవిధానములతారతమ్యము గాదు. కార్యక్రమముల పరిశీలనము గాదు. కార్యానుష్ఠానమే, భారతీయుల ప్రధానకర్తవ్యము. వారు గనుపరుపవలసినది, నిరంతరకార్యదీక్షగాని వేరుగాదు. ఆలోచనలకును, తర్కమునకును ఒకమితము గలదు. హానితో నిక కాలము గడపుటకు వీలులేదు. శాశ్వతధర్మమును, మహాత్ముడు పడేశించియుండెను. మహాత్ముడు సూచించిన విధులను, దేశ మేక్షణమున నిర్వహించునో, ఆక్షణముననే స్వరాజ్యము సుప్రతిష్ఠితమగుననుటకు సందియము లేదు. దేశభావిభాగ్యోదయ మంతయు, ప్రజలపై

నాధారపడియున్నది. అత్యంతానుకూల మగు నీసమయమును జారవిడచుట, దేశమున కింతదాయకము.

వ్యత్యాసము

ఆంగ్లదేశపు బజ్జెట్టుకును, హిందూదేశపు బజ్జెట్టుకును భేదము జూచిన, రెండుదేశముల పరిస్థితులకు తారతమ్యము దెలియగలదు. హిందూదేశమునందు ఆదాయమునకన్న వ్యయ మధికము. దిగుబాటు విశేషముగ గలదు. మిలిటరీ ఖర్చు, రాబడిలో సగమునకన్న పైగనున్నది. దీనిని తగ్గించుటకు మార్గములేదు. అందుచే పన్నులను విధించుటయే మార్గమగుచున్నది. కేంద్రప్రభుత్వమునకును, రాష్ట్రప్రభుత్వములకును, క్రొత్తపన్నులను విధించుటయే శరణ్య మగుచున్నది. దేశభ్యుదయముకొరకు, పన్నులను నెక్కించు భరించుటకు నేర్చుకొనవలె నని, ఇటీవలనే ఇండియాప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకసభ్యులొకరు చెప్పిపుణ్ బోధించియుండిరి. ఇంగ్లండునందు పరిస్థితులువేరు. గడ్డిను కమిటీవారు, వ్యయమును తగ్గించుటకు మార్గముల నరసిరి. మిలిటరీ వ్యయము గూడ తగ్గించబడెను. నేటిదిను బజ్జెట్టు ఇంగ్లండునందు ప్రవేశపెట్టబడును. క్రొత్తపన్నులను విధించుటకు మార్గము, ఆంగ్లప్రభుత్వమువారు ఇదివరకుండిన పన్నులను సయితము తగ్గించబూనుకొనిరి. ఇకంటాకు, పంచదార, తేయాకు, పోస్టులేట్లు, విద్యోదములు, మొదలగు వానిపై నిదివరకు వైచుచున్న పన్నులను తగ్గించెదరు. ఈరీతిన ఆరుకోట్ల సవరణల తగ్గదల గనుపించుచున్నది. మనదేశమునందుటలగాక, ఇకంటాకు, పోస్టులేట్లు, కిరసనాయలు, పంచదార, మొదలగు వానిపై నిదివరకు వైచుచున్న పన్నులు వృద్ధి చేయబడినవి. చూడ గన్నులుగలవారి కెల్లరకును, ఈవ్యత్యాసము గనుపింపకమాగదు. పన్నుల హెచ్చుదలకు కారణమేమి? వ్యయాధిక్యమే ముఖ్య కారణము. టైముస్ ఆఫ్ ఇండియాపత్రిక ఇందువిషయమై ప్రధానవ్యాసమువ్రాయుచు, ఇండియాప్రభుత్వమువారు దుబారాఖర్చు జేసి పన్నులను పెంచకుండ మితవ్యయము జేయునటుల వారిని బలనంత పెట్టవలయుననియు, లేనియెడల ప్రతివత్సరమునను తగ్గదల గనుపించును కొంతకాలమునకు హిందూదేశము దివాలాదీయుననియు, హెచ్చరించుచున్నది. కాని, వ్యయమునందు విశేషభాగము మిలిటరీ వ్యయముగనుండ, దానిని ఏమాత్రము తగ్గింపగూడదని ప్రభుత్వమువారు పట్టుదల జూపుచుండ, మరియొక విధముగ దానిని తగ్గించుటకు వీలుపడకుండగ, హిందూదేశమునకు ద్రవ్యసమృద్ధి గలుగుటయు, దివాలా ఎత్తుటయు, ఎటులదప్పునో తెలియకున్నది. ప్రజాభివృద్ధి సనునరించి, ఆయవ్యయము జరుగుటకు, సత్వరస్వరాజ్యసంపాదనము దప్ప, వేరుమార్గము గనుపించుట లేదు.

స్వాంత్ర్యనిరోధము

వేరాకచో ప్రచురింపబడిన తొలివార్త బట్టి, గంజాముమండల కాంగ్రెసుసంఘసభ ఎటుల చెదరగొట్టబడెనో గ్రహింపవచ్చును. మండల కాంగ్రెసుసంఘ సాంసత్పరికసభ 28 ఏప్రిలు తేదిన కెక్కలితో సమావేశము గావలసియుండెను. అయ్యది బహిరంగసభ గాక, కమిటీసభ యగుటచే, ఇతరులకు దానియందు ప్రవేశ ముండజాలదు. వివిధ ప్రదేశములనుండియు సభ్యు లాసభకు విచ్చేసిరి. పోలీసు బంట్లోతుల దీసికొని సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు గారు సభలో ప్రవేశింపగోరెట. ప్రైవేటుసభయగు

టచే, సభ్యులకు మాత్రమే దీనియందు ప్రవేశముండుననియు, ఇతరులు రాగూడదనియు కార్యదర్శి చెప్పెను. అధ్యక్షులగు కృష్ణమూర్తిపంతులు గారు, సబ్ మేజిస్ట్రేటుగారు వ్రాసిన లేఖకు బదులు వ్రాయుచు, సభ కేవలము కార్యనిర్వహణము కొర కుద్దేశింపబడినదని తెలిపినను, పోలీసువారు ప్రవేశించుటకు బట్టుపట్టి వాంటిరులను అరెస్టు జేసిరట. దీనిని సుకుజేయక సభను జరిపి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమునకు సభవారు క్షతి నిధుల నెన్నికొనిరి. కాని మరల కొంతసేపగు నప్పటికే సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు గారు కొందరు పోలీసుభటులతో సభలో ప్రవేశించిరట. అంతట సభను చాలింపవలసినవైనను, కమిటీమీటింగులను సయితము యథాప్రకారము జరుపుకొనుటకు వీలు లేకుండ ఆటంకములు గలిగించునపుడు, జన్మస్వాతంత్ర్య నిరోధము ఆంగ్లదేశమున మితిమీరె నని గ్రహింపవచ్చును. దీనిని లా, అర్థులరక్షణయనుట, పరిహాసాస్పదము. ఇట్టి దుస్థితి దేశమునకు తొలగుటకే సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధిని దేశము ఆతురముతో గోరుచున్నది.

స్థానికవార్తలు

దివాన్ బహదూరు పట్టు కేశవశిల్లగారు:- ఫీజీకి వెలియండిన దివాను బహదూరు కేశవ శిల్లగారు ఏప్రిలు 28వ తేదీని న్యాయాధ్యక్ష నగరము చేరిరి. అచ్చటనుండి శిల్లగారు మే 2-వ తేదీని లండను నగరమునకు బయలుదేరుదురు.

శ్రీచిత్రగుప్త స్వామి దేవస్థానము, కంచి:- 1922 మే 9వ తేదీ చుంకవారమునాడు యథాప్రకారము స్వామికి వినాహమహోత్సవమును మహాభిషేకమును జరుగును. అందఱును దైవాశీర్వాదముల గొన రావచ్చునని దేవస్థానకార్యదర్శి వ్రాయుచున్నారు.

కృష్ణలీలలు:- సుగుణవిలాససభవారు నిర్మాత 'కృష్ణలీలలు' అను నాటకమును తెలుగున నర్చుకొనుగ ప్రదర్శించిరి. కృష్ణకాత్రమును ధరించిన ముద్దుకట్టలు, సమయోచితముగ భావముల ప్రదర్శించి చూడఁటల మనముల రంజింపజేసిరి కారాగారములో ఉనుదేవదేవకీదేవులు కృష్ణుడుదయించినపుడు కంఠుడు వక్రించునగుదాయని శోకముతో గుండుయంద భగవంతుడు శ్రీ కృష్ణభగవానులు శంఖచక్రవాధుడై, పీతాంబర ధారియై ప్రభాకమామెను. అమ్మ హమును జూచినపు డెంతటి నాస్తికుడై నను భగవంతుడు మానవాత్మకు ఒకడు గలడని నిస్సంశయముగ సమ్మతించెను. కంఠపాత్రధారియు తన దుష్టత్వమును బాగుగ ప్రదర్శించెను. శుభ్రుడుకృష్ణుని దలు ధిక్కరించి అస్త్రయును సారించి, పిదప కృష్ణునియాకారమునే యంతటనుగనుచు కంఠుడుచేతనాట్య మెంతయమచ్చటగనుండెను. నాటకమంతయుమొత్తముమీదబాగుగ ప్రదర్శింపఁ దీక్షకుటల నంతకాలమును భగవదున్మఖుల జేసి యానందింపజేసెను.

తారాబాయి సభ:- సుప్రసిద్ధమైన తారాబాయి సభకువారు తమ ఆభ్యుద్యోతమైన ప్రదర్శనముచే నిన్నటిసాయంత్రము మద్రాసు పురవాసులకు ఆమితమైన ఆనందమును కలుగజేసిరి. ప్రదర్శనమున ప్రారంభింపకముననే చేరాయంత్రము ప్రేక్షకులచే క్రిక్కిరిసియుండెను. సర్కసు అను నాచార్యముతో వచ్చువాటివలె గాక వారి అగృహతక్తి సామర్థ్యములను జూపి ప్రేక్షకులను రంజింపజేసిరి. జపాను సోదరుల ప్రదర్శనములు మిక్కిలి ప్రశంసార్హము. అట్లే మళియాలి సోదరులు, శస్కా సోదరులు చేసిన వ్యాయామ ప్రదర్శనము ప్రశంసార్హము. జపానుసోదరియులచే చూపబడిన బాలవిద్య ఆత్యద్భుతము. ఈసర్కసు హిందూదేశపు రసపుత్ర నారీమణి యగు శ్రీమతి తారాబాయిగారిచే నిర్వహింపబడుచున్న, పురుషులచే నిర్వహింపబడుచున్న నాటికంటె బాగుగా నున్నదని చెప్పుక తప్పదు. ఆమె అద్భుత ప్రదర్శనములను చూపి ప్రేక్షకుల మనస్సును రంజింపజేసెను. హిందూనారీమణిచే నిర్వహింపబడుచున్న సర్కసును ప్రతి హిందూదేశియుడు చూచి, ఆనందించి, తగు ప్రోత్సాహ మొసంగగోచరము.

భయనివ్వాలతగాదు సంక్షోభము

మే 6 వ తేదీన ఈ ప్రతికము, గుంటూరు విశేషమున ప్రచురించిన వ్యాస మొకటి ప్రకటించబడినది. గుంటూరునందు ప్రజలు భయనివ్వాలతగాదు సంక్షోభము రని యాతడు పేర్కొనెను. ఇదివఱకు గుంటూరు కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శిగనున్న ఎఫ్. వి. శుబ్బారావుగారు గుంటూరు నిజ పరిస్థితులను బట్టియు నా వ్యాసమునకు ప్రత్యుత్తరము నందిరి. గుంటూరు విశేషమును బట్టి విషయములు చాలవరకు అపారభూయిష్టములై యున్నవనియు, ప్రస్తుత కార్య నిర్వహణల కన్యాయ మొనర్చుచున్నవనియు కార్యదర్శిగారు తెలుపుచుండిరి. గుంటూరు విశేషమును బట్టి భయ వివరములై చెదరిపోలేదనియు అసహాయోద్యమవలంబకుల పంతులందు సంక్షోభముమాత్రము నలిగిపోయినదియును తెలుపుచుండినది. సంక్షోభమున నాకాటెక్కువరకును సుపయోగించినదియు వారబెలిసిన ఈ క్రింది విషయములవలన బెరియగలదు.

1. ప్రాంతీకాటెక్కువరకు భయముచే, జరిగిన విషయములను విచారించుచుంట్లు కెవ్వరును వెనుదిరిగలేదు. ఆ విషయములు యధార్థము లనటకు నిదర్శనములు గలవగుచుట కష్టముగ నున్నది. కట్టి వదంతులు యధార్థములని ప్రకటించబడెను.

2. వెదనందిపాడు ఫిర్యాదుందలి పన్నుల నిరాకరణోద్యమనాయకుడు ప్రభుత్వమువారికి ప్రాచీనమైన జామీను నిచ్చి జైలును తప్పించుకొనిన విషయము యధార్థమే. అందుచే నికమిద నే బాహ్యజేతరుడను ఈ యుద్ధము నుండి పాల్గొనదని విశేషమును బట్టి అసంభవమని నకమాన పరుచుట.

(3) మునిసిఫలు ఆధ్యక్షునిని కత్తెరు బహుమతి అని తిట్టినది నది నవంతి మాత్రమే. ఈవదంతి చాల నశిముగ నున్నది. బుజువుకేయిట అసాధ్యమని తలచుచున్నాను.

(4) పన్నుల నిరాకరణము నాపివైచి నప్పటి నుండియు, బహుశా ఫిర్యాదుల నాటినుండియు సమాజములు గాని యూరేంగులుగాని జరుగుటలేదు. అందుచే గాంధీ మహాత్ముడు జేయున అరచుటకు తరుణము సంభవించలేదు.

(5) జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమునకు తిరిగి ఎన్నికలు జరుగవలసినకాలము దాటిపోయిన మాట నిజమే కాని దానికి గూడ నికలవరమే కాణముగాని కార్యనిర్వాహకులు తగినంత మంది లేకగారు!

(6) విదేశకర్తృత్వములు దిగుమతిని గురించి విశేషమును బట్టి విషయములు చాల ప్రారములుగ నున్నవి. ఉత్సాహముతోనున్నప్పుడు విదేశకర్తృత్వముల దిగుమతి జేయుట, కొంచెముమాత్రమే వాడటము జరుగమనే యున్నది. విశేషమును బట్టి చాల నపాయకకరముగ నున్నది.

(7) కాంగ్రెసు కార్యాలయము ఇప్పుడు చాలవరకు భగ్నమై యుండుట నిజమే. దాదాపు కార్యనిర్వాహకులందరును ఖయిదులగుచుండిరి. నూతన కార్యనిర్వాహకుల లాభానుభవ నాక్రమించిరి. కాని ఇదివరకుల దదలిండును, ఆర్థికములను ప్రస్తుత మహనము లేకపోవుటచే నవి గానింపజాలవు.

గుబ్బారావుగారు గుంటూరును గురించి బెరిసినకథనము విశేషమున కథనముకంటె సరిగ నున్నదని మేము సంశ్చయము లేదు. గుంటూరునందు ఇతర ప్రదేశములందును గూడ కలవర ముండవచ్చును. దీనినే భయనివ్వాలతగాదు పరిగణింపవచ్చును. ఈ కలవరమిప్పుడప్పుడప్పుడునున్నది. నిర్వాహక కార్యక్రమములకు విలంబము ప్రజలు గ్రహించినకొలది ఉత్సాహము అభివృద్ధిగొందు చున్ననూచలం గానించుచున్నది. చారిత్రా దురంతముల వలన అకస్మాత్తుగా గొప్పమార్పును జేయవలసివచ్చెను. అందు వలన సంభవించిన పరిస్థితుల కనుకూలముగ ప్రజలు తమ దృక్పథముల మార్పుకొన జాలకపోయిరి. కొంతకాలమువరకు ప్రజలు దామిక్కుడ నుండిరి గ్రహించజాలక నిర్భంతపోయిరి. అందుచే నికలవరము గలిగెను. ఇది తొలగిపోవుచున్నది. అనుభవముగల కార్యనిర్వాహకులలో చాలమంది జైలునందుండుటచే ఈ కలవరము అధిక మగుటకు పీఠభూతిగను. నూతన కార్యనిర్వాహకుల పదవుల నాక్రమించిరి. కాని వీరు తమ మార్గమును స్వయముగ చక్క జేసికొని అనుభవమును సంపాదించవలెను. ఇందులకు కొంతకాల ముట్టును. వీరు త్వరలోనే అనుభవమును సంపాదించి నాయకత్వబాధ్యతలనొంది తమ కార్యనిర్వాహణమున ప్రకాశించెద రను నమ్మకము మాకు గలదు. అసహాయోద్యమవలంబకులు గావించుచున్న ఇట్టి పోరాటమునందు వారు ప్రతిక్షణము

నిర్బంధవిధానమును నిరీక్షించుచుండవలెను. అందుచే నప్పుడప్పుడు కార్యనిర్వాహకులు మారుచుండుదురు. ఈమార్పులవలన అప్పుడప్పుడు ఊణకాలము నుండవచ్చును. వీరు ముందును అసహాయోద్యమము తీవ్రముగ ప్రచారమునందున్న స్థానములం దెల్ల నది యుండక తప్పదు. తమ సిద్ధాంతమునకును, వై యధికారుల నూచలకును, విరుద్ధముగనుండు కార్యముల నొనర్చుకుండ మాత్ర మునహాయోద్యమవలంబకులు జాగరూకతతో నుండవలెను. చివర కన్నియు సరిగ నే పరిణమించును. దేశమునందు రాజకీయ నైతిక సంఘటనలు గలిగిన దనట కట్టి సంతోషమును లేదు. భారతీయులు తిరిగి సుఖమైన స్థలలో ముగిసి పూర్వ రాజకీయములతోడను పాశ్చాత్యమార్గములనే యనుకరించుట తోడను కాలము పుచ్చ సాధ్యమగునా? దౌర్జన్యరాహిత్య నూతన సిద్ధాంతమును, జాతీయ ఆత్మసంస్కారమును ప్రజల యందు చాటుకొనెను. మన నింతవరకును బానిశత్వమునకుంచిన కట్టల నన్నిటిని ఇవి తుడిచివేయును.

మితవారతాళము

18 వ తేదీన మారతాళము జరుపబడజేయుటకు నేల ముల్లామేజస్ట్రేటుగారు గావించిన ఆక్రమయత్నమును నర్హించితిమి. ఈ యత్నమును మదరాసు కలెక్షన సంఘమువారి కేక గ్రీముగ సమక్షముగ నె నిరసించిరి. కట్టివదంతులు మారతాళము నున్నవనియు కరపత్రములు, పోస్టర్లు, నోటీసు ప్రదర్శనములు మరయే ఇతరకార్యములను నొనర్చరాదని ఆయత్నము నందు బెలుపబడినది. వర్తింతుమిటివారి సిద్ధాంతముల నను గరించి కాంగ్రెసుసంఘమువారు ఇదివర కప్పుడేన పోస్టర్లు నూడ మానుకొనిరి. అన్నియు దిగి(మింగు)మేజస్ట్రేటు వారియత్నములకు వ్యతిరేకముగ నుండు నేమోయను కారణముచే కాంగ్రెసుసంఘమువారు జాతీయదినమును గురించి ప్రజలకు తెలుపుటగాను కాంతిసైన్యకుల నైనను బంపలేదు. కాని ఇదివరకు వలెనే నేలము సంపూర్ణమారతాళమును జరిపెను. జాతీయభావము ప్రజలహృదయమధ్యంబుల నాటుకొననియెడల నిట్టి సాధ్యమయ్యెడిదిగాదు. ప్రజలు గావించు మారతాళ విజయమునకు కాంగ్రెసు ప్రచారకులచే ప్రజలను బలవంత పెట్టుటయే కారణమని ప్రభుత్వమువారు పదేపదే తెలుపుకొనెను. యొక్క యధార్థ మిందువలన తెలియనయ్యెను.

గుంటూరుమేజస్ట్రేటు నేలముమేజస్ట్రేటును మించిపోయి ఈసందర్భమున సాయుధదళమును తనకు పానుటకు జేసుకొనెను. ఈయన ప్రతిఘటనకర్తలను పోలీసు కాపలాదార్లను నియమించి తాను యోధులను పంపించుచున్న కత్తెరులు బయటకు పొడ నూప సాహసించిలేని చెండాడి పారబోలుటకు తనవద్ద రిజర్వు దళము నుంచుకొనెను. గుంటూరుమేజస్ట్రేటు యజమానులు విచేకమే పరాక్రమముగన్న నధికమైనదని యెంచియో లేక ఇందులకు సంభవించువిచిత్రము నానందింపవలెయియో మెప్పులను దెలియించిరి. కాని మేజస్ట్రేటు వెండ్లి కు మారుడు లేకుండా వెండ్లి కు త్తి ము లాన ర్చెను. ప్రజలలో నొక్కరైనను పాపము మేజస్ట్రేటుగారికి యువ కారమొనర్చి ఏసేవ కదార్థములు కొనుటకైనను గృహమును వీడి వెలుపల రాలేదు. అవును. మేజస్ట్రేటును, అధికారులను సన్నిలమొనల సుపయోగించి తాముజెప్పి ట్లు ప్రజలలోనర్చవలె నని నిర్బంధించుట భయపెట్టుటగాదు, బలవంత పెట్టుటగాదు. అంతయుగాక, తమవారినండి తమ్మును రక్షించుకొనుట యెట్లో తెలియని ప్రజలకు ఇదియొక నేరయెనర్చుట. దుకాణములదెరిచి మూలవలె దుకాణదారులందు కూర్చుండుట, దుకాణము ముందు సాయుధదళములు ఒక వైపునను నిర్వాహకములను వీధు లొక వైపునను చాలవంతయును ప్రదర్శనమయ్యెను. ఈరంగము ప్రతిమను యేఫోటో గ్రాఫర్లనను దీసికొనిన బాగుండును. ఏదియెట్లున్నను ఇకమిద వార్తలు దినములందు చక్కదీసికొనువారి కిదియొక నిదర్శనముగ నుండి వచ్చును. గుంటూరునందు వింత మారతాళము వింతవిధముగా దయాద్రుచిత్తులగు స్థానికాధికారుల చల్లని నీడక్రింద ఒరిగెను కలకత్తా సమకాలిక ప్రతిక సహాయమునకు నచ్చుట మాకలకత్తా సమకాలిక ప్రతిక యొకటి మారతాళములగురించి అందుముఖ్యముగ 18 వ తేదీ కలకత్తామారతాళమును గురించి యిట్లు వ్రాయుచున్నది "ఈయుద్ధమును తొలగి యున్నదక కరములతో గమనించి ప్రభుత్వమువారు కల్పించుకొని వీనిని సంపూర్ణముగ నణగివేయవలెను." ఈ కార్యము నిర్వహించుటెట్లు? ఇదిచాల తేలికయైన కార్యమే. వారు న్యాయశాస్త్రము నొకమారు గమనించి, ప్రజల పిచ్చి చేష్టల యెడల నుదాసీతన జూపబడ నుండినయెడల నిది చాల ముసాధ్యము.

"మారతాళమును గమనింపవలయునని యుద్ధోధించువారలను అట్లుజేయుటంద నిర్బంధించుటకు, ఇదియను పీనుకొందు, పాపీ

జరుగోద్దుల ప్రకారము మేజస్ట్రేటున కధికారము వీరుబడినది. వారట్టికార్యము లొనర్చుటవలన ప్రజాకాంతిని భంగము గలుగునని నలచుచుంటినిన మాము మేజస్ట్రేటు తెలిపినయెడల బాలు. ను. అంతటితో న్యాయశాస్త్రము సంబంధించినంతవరకు కార్యము ముగియును. కాని విచేకమును, న్యాయశాస్త్రమును తనచేతులం దుంచుకొనియు ఇట్టి గొప్పపాపములను నొనర్చుచుండు భారతదేశమందలి బ్రిటిషు పరిపాలకులయందలి విచిత్రచర్యల లొనిది నొకటి" సమకాలిక ప్రతిక ఇట్టిమాచల కాలము దాటిపోయినదని గ్రహించుట లేదు. నేలంబిల్లా మేజస్ట్రేటుగారు సరిగ నీ పద్ధతి నే వలంబించి ప్రవర్తించుటకూడ, గొప్పవాండరికిని ఒకేవిధమున నాలించనలులుగునను పురాతనవాక్యము బుజువాయెను. కాని మానవకాలిక ప్రతిక నూచించి నటులనే, న్యాయవిచేకముచే ప్రేరితుడై నేలముజిల్లామేజస్ట్రేటుగారు తమస్థానమునుండి ఒక అంగుళ్ళ మైనను వెనుకకు గొక్కపోయినను నేలమునందు మారతాళమును తప్పింప లేక పోయెను. మానవకాలిక ప్రతిక ఇకమిద నెట్టిమాచల గావించునో? గుంటూరునందు మేజస్ట్రేటునలంబించిన చర్యనైపు మరెద్దియెను నూచించు నేమో, గుంటూరు అనుభవములను సంపన్నమందెనే లేక గుంటూరు చర్య కలకత్తాయందు విజయము నందు నేమో యని బెలిసికొనుటకు తిరిగి అన్నటలూడ నట్టిచర్యను ప్రోత్సహించు నేమో? సామాజ్యములొని కెల్ల రెండవపట్టణముగు కలకత్తాయందు రా పరీక్ష జరుపుట యుచితమే కాని ఇదిగూడ విఫలమైన యెడల నేమి గతి? కలకత్తాయందు ను ఇతరగొప్ప పట్టణముల యందును నిట్టి కార్యము లొనర్చి ప్రజలను మేల్కొల్పుటవలసివచ్చెను. మా సమకాలిక ప్రతిక నూచనలు అధునిక కాలమునకు దగియుండ లేదని పోయెను. అంతయుగాక అందులకు బెలుపబడిన కారణములలో నొకటి నొకటి సంబంధము లేదు కాని గుంటూరు మేజస్ట్రేటుగారి "న్యాయసమ్యక్త" చర్య నను సరింప నెలచిన యెడల వారికి రెండడుగులు వైకి జని సాయుధ మార్పులను నైనికులను వీధులలోనికి పంపి ప్రజలను బలంతయుగా "చట్ట సమ్యక్తముగ" లాగుకొనివచ్చి దుకాణములందు సరకులగొని పించి వారు వారియెడల నొనర్చుకొనవలసిన విద్యుత్ కధర్మము నేర్పవచ్చునని నూచించెదము. మారతాళములందుగూడ నిట్టి న్యాయశాస్త్ర మొనర్చుట అధునిక నాగరిక కార్యకర్తలకు, ఇట్టి సర్వ పోయినయెడల భారతదేశము తిరిగి ప్రాచీన దురదృష్ట కాలములొనికి పడిపోవు నేమో!

అంతిమంబు నాకు మరణము మేలు

అస్సాము నాయకుడగు శ్రీయుత తరుణరాముపోకనుగారు వారినివాసస్థాన మగు శిల్పూరు జైలునుండి అప్పడప్పుడు మహాత్మునకు జాలులు వ్రాయుచుండును. ఈ జైలునకు వీరు సాధక ఆక్రమమని నామమిడి. అట్టిబాలులలో నొకటి మహాత్మునికి శత్రువిధింపబడిన తరువాత జేరెను. నిర్వాణ కార్యక్రమమును సాగించుటయొక్క యావశ్యకతను గురించి అనునొన్ని విషయములు బెలిసెను అకాంతి గల ప్రదేశములందు గత ఫిబ్రవరిమాసమున కాసనాతిక్రమణము నాపివేయుటకు వారు సంపూర్ణముగ నామోదించిరి. దౌర్జన్య రాహిత్య వాతావరణముండనిది అసహాయోద్యమము పనిజేయజాలదని వీరునుభిప్రాయము. కాసనాతిక్రమణ ముపివేసిరిగాన సంప్రదాయము ముగిసినదియు ప్రజలు తమతమ మామూలుపరిస్థితులలోనికి జేరవచ్చునని యెంచరాదని వార్తలు బెలుపుచున్నాను. "న్యాయవాదవృత్తిమాత్రమే తిరిగి సాగించుటకు వెలుపలకు వచ్చుటకంటె నేటిజైలులందే మృగించెదను" ఇట్టి దృఢనిశ్చయాలగు నాయకు లుండగా భారతదేశము భయపడనక్కరలేదు. మాపాతకులకొరకు పోకను గారి జాబు నీ క్రింద ప్రచురించుచుంటిమి.

మహాత్మాజీ:— అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘమునందు చాల ప్రతికూలము జూప బడినప్పటికిని బహుశా ఫిర్యాదులం గిరింప బడినందులకు సంబంధించుచున్నాను. ప్రజలయందు గల యాదేశము నుపశమించినదీప కాంతిచిత్రముతో పరిస్థితుల విచారించుకొని దృఢనిశ్చయముల గావించుకొనుటకు ఉజ్జేక రహితపరిస్థితు లవసరము. ప్రభుత్వమును వెంటనే యొక్క పర్యాయము దొంగత్రోగదమని, ఉద్ధృతమాత్రమును గ్రహించుచుండ ఉజ్జేకమాత్రము చేతనే యుద్ధముములానికి ప్రవేశించిన వారికిని నిరర్థకముగ నుండవచ్చును. వీరు ఉద్ధృతమునుండి వెనుకబడనచ్చును. కాని యుద్ధవ్యవస్థలను గ్రహించినవారు, సంపూర్ణకాంతి వాతావరణమున దప్ప అసహాయోద్యమము నిలువజాలదని సులభముగ గ్రహించును.

ఈ గొప్ప విషయములపై తేటతెల్లముగ నిర్ణయములను మీరవిపులపరచిరి. ఇంతవరకును తమకన్యకలను అపద ను బెల్లకొనుటకును విచారించుకొనుటకును వ్యర్థ లేక పడి యున్న కోట్లకోట్లరూపలకు మీరు అనుకూలపరిస్థితుల సృష్టర ప్తిరి. స్వరాజ్యసంపాదనకుగా నీ యుత్సవమును అనుభవించి పలిన కన్యకలను గురించియు జనరసలసిన త్యాగముల గురిం చును మీరు నాయకులకును ప్రచారకులకును ప్రభువుమనకే ప్పివ్వముగ వల్లడిచితిరి. మీరు బెలిపినమార్గములను భక్తితో నుసరించుటయు లేక మిమ్మును వదిలివేసి భారతదేశ సమస్యల పరిష్కారముకొర కితర మార్గముల నన్వేషించుటయు వారి కుభవమున నున్నది. కాని మనమే సత్వేషులమేనని, మానవ శాంతి యంతకు నొప్పుబడుచున్న ఈ యుద్ధమును శాశ్వతము గ్గియు టకు మన యుద్ధమును ఆ సాం తము గా గావోధనలకియుండదు న్యాయవాదవృత్తిని సాగించుటకు మా త్రమే వెలుపలకు వచ్చుటకంటె సేను ఈ జెలులునందే మర కించెద . తుదాపై ధాపీడితులగువారికి శాంతి యుండనేరదు. వారితరులకు శాంతినియజాలరు. అధికారు లెంతవలంతులైనను గౌరవము తనకొనకొనబడిన యన్యాయములు గవరింపబడనిది తిరస్కారంల యుత్తరపులను త్యక్తము జేయదని నమ్మెదను. సామ్రాజ్యశక్తులు ఎంత శక్తిసాధనంపన్ను లైనను భారత దేశము లనవాక్కులను వా రంగీకరించువరకును వారి బెదిరింపు లకు భయపడి లొంగిపోజాలరు. తుదాపై ధాపీడితులకు తగినంత వినయ కట్టను గడుపాయములుగ్గి మానవమౌక్తులుగ పరిగణింప బడనిది భారతదేశమునకు శాంతి యుండనేరదు. ప్రభుత్వము వా రెంతవలంతులైనను వానిని శాంతిలో నుండనీయరు. అంగ దేశమునకు సామ్రాజ్యనిర్మాణత్వము లొంగి ఇతరులలో మైత్రి కోమెలంగవలెననుభావమందురి. పరిపరివర కాంగ్ల దేశమునకు శాం తిలేకపోవుటయే గాక ఇతిరవాప్తియులవారికి గూడ శాంతి పరుజాలరు. తమ కృత్రిమాభిమానునకు భంగము గలిగెదరు గోపముచే భారతదేశమున బ్రిటిషువారు తమయభిప్రాయమునే వ్యక్తి యుకాత్తముగజేసి ప్రకటించినయెడల, సంగ్రామ కాలమున వారధికవ్యయముగావించి సంపాదించిన ఆ నుభవమును పరచిపోయిరిని బెలుపుచు న్నాను. ఆర్థిక సభ్యుడా వాడుక్యముపట్టికను శాసనసభయందు ప్రవేశ పెట్టునపుడు భారత ఆర్థిక కోవిదులు పరిస్థితులను జూపించెనని తలచుచున్నాను. కాని మన వందరమును పెంతునే సంఘభావముతో పనిజేయని యెడల మన దౌర్భాగ్యత్వితకి ప్రభుత్వమును నిందింప నవసరము లేదు. (యంగు ఇండియా)

నోటీసు

63

నూజివీడు జమీయిలాకా గొల్లపల్లి యస్టేటునకు వాక్కుభుక్తములు గల ఈక్రింది మేమూలు దాఖలా యాస్తి 10-5-22 జేదిన సాయంత్రము 3 ఘంటలకు సదరు యెస్టేటు జమీందారుగారు ఖద్దన గొల్ల పల్లి లో నేలము వేయించడము మూలకముగా విక్రయించబడును. గాన నలయు వారు ఈక్రింది చిరునామమునకు విచ్చేసి సాట యందు విజయముపొంద ప్రార్థితులు. మాకు తృప్తిగా ధర రాబట్టినట్లు తోచినయెడల అట్టివారికి క్రయధనం మీద 100-కి రూ 1-0-0 చొప్పున కమిషను సదరు దస్తావేజు గిజస్తరు చేయు కాల ములో యివ్వబడును.

మేమూలు

I శ్రీ అమ్మగారి తోట యనబడే నూజివీటి పురమునకు తూర్పుగా యందు తోట విస్తీర్ణం 24-0-0 యకరములు యిది నివేశనస్థలములకు పనికివచ్చును. యిందులో సుమారు రెండు యకర ములు స్థలము అప్పారావు కులోద్భవుల తిరుపల్లిలు యున్నందున మినహాయించడ మయినది.

II ఆగిరిపల్లి నూజివీడు రోడ్డుమీద యున్న కృష్ణవిలాసము (వీరోజిగోట) యందు మామిడి చెట్లు గలవు. బావియున్న గలదు. ఈ తోట విస్తీర్ణం 49-0-0 యకరములు.

N. R. ముందుగా తెలిపిన, నలయు ననతులు యేర్పరుపబడును.

గొల్లపల్లి యెస్టేటు మామారు ఆఫీసు, గొల్లపల్లి. శ్రీమన్నారాయణ అప్పారావు బహదూర్, జమీందార్.

వాతావరణస్థితి

1922-వ సంవత్సరం మే నెల 1-వ సోమవారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	అల్పవర్షావృష్టి 24 గంటలలో	అధికవర్షావృష్టి 24 గంటలలో	అల్పవర్షావృష్టి 24 గంటలలో	అధికవర్షావృష్టి 24 గంటలలో	వర్షము
విజ్ఞాపియా పాట్లా	86.9	80.2	...	5.89	...
హోల్లూ బేరు	89.2	78.7	...	12.72	2.92
స్థిరమర్ ద్వీపము	...	...	...	...	...
దైమందు ద్వీపము	87.8	81.0	...	2.26	1.18
సాగారు ద్వీపము	89.6	81.9	...	0.28	1.24
గోపాలపురి	89.5	80.9	...	0.18	0.86
కోరాపుట్	109.2	71.8	...	0.52	1.37
విశాఖపట్నము	92.6	83.0	...	0	0.87
కాకినాడ	99.4	80.2	...	0	0.68
మచిలీపట్నము	97.1	80.2	...	0	0.61
గుంటూరు	114.3	79.6	...	0	0.62
నెల్లూరు	102.8	79.1	...	0	0.42
మద్రాసు	95.7	81.6	...	0	0.60
కడప	93.8	81.4	...	0	0.64
నాగపట్నము	97.5	82.3	...	1.62	0.63
పాంబున్	92.4	80.6	...	0.98	1.79
బ్రీంకోమలీ	96.4	77.6	...	2.56	...
కోళంబో	89.3	76.3	0.01	8.30	9.97
తిరువేంద్రము	86.3	79.5	...	3.32	4.81
కొచ్చిన్	89.7	79.0	0.03	5.36	5.16
కాలిక్టు	91.2	79.8	0.05	0.57	3.63
మంగళూరు	91.4	80.2	0.01	4.32	1.35
మెర్కార	80.1	67.2	...	5.68	2.75
కావ్ వార్	92.2	82.3	...	0.75	0.51
రత్నగిరి	91.2	81.3	...	0.02	...
బొంబాయి	92.9	81.6	...	0	0.05
హైదరాబాద్	105.1	78.5	...	0.41	0.98
రైచూరు	107.0	81.3	...	0.70	0.82
అంతర్పూరు	105.3	81.4	...	0.08	0.42
బెల్లూరి	105.5	77.5	...	0.75	0.87
కర్నూలు	106.3	83.2	...	0.20	0.66
కడప	108.2	85.8	0.08	0.50	0.51
హన్మన్	89.7	70.1	...	2.50	2.25
బెంగుళూరు	94.0	71.1	...	0.76	1.45
కొడయకలూర్	69.7	55.1	0.31	2.39	4.71
ఉదకమండల్	70.6	52.5	0.02	1.22	2.77
కోయంబత్తూరు	96.5	74.3	...	0.68	1.59
యెలూరు	103.0	79.2	...	3.30	1.30
నెలము	99.4	77.3	...	1.02	2.02
తిరుమనాపల్లి	102.0	80.3	...	0.36	1.89
మద్రాస్-కై	99.2	79.1	...	0.74	1.76
మధుర	99.1	80.2	...	2.10	2.24
కన్నిశ్చేలి	...	...	...	3.84	2.60

దక్కను సెంట్రలు హైదరాబాదు బొంబయి పర్వత ప్రాంతములందు వచ్చులశేపు. పశ్చిమతీరము, దక్షిణము, మైసూరు, కన్పాటకము, సర్కారులం దోకమాడిగ గలవు సర్కారులు సెంట్రలులం దార్శిత తక్కువ. దక్కను, కన్పాటకము, దక్షిణము, పశ్చిమతీరము, మైసూరు, హైదరాబాదు, పర్వతప్రాంతములం దార్శితయధికము. బొంబయియందు సాధారణముగ నుండెను. సర్కారులు, దక్షిణములందు నేడిమి సాధారణముగ నుండెను. దక్కను కన్పాటకము, సెంట్రలు, పశ్చిమతీరము, మైసూరు, హైదరాబాదు, బొంబయి, పర్వతప్రాంతములందు నేడిమి హెచ్చెను. కడప 8 సెంట్రలు, కొడయకలూరు 30 సెంట్రలు, ఉదకమండలము 2 సెంట్రలు వర్షము గురిసెను. వాయువునం దింకను సంచలనముగనే యున్నది. అచ్చటచ్చట చిన్నచిన్నగర్జనములు గురియును.

ఎన్. ఆర్ యు. సాపూరు. వాతావరణ కాత్తజ్ఞుడు.

విదేశ వార్తలు

జెనోవా సమావేశము.

పరాసు మెమోరాండము

ఏప్రిలు 28:— జెనోవా యందు రష్యన్ వ్యవహారముల చర్చించుటకు నియమించబడిన ఈ సంఘమువాడు తమ కార్యక్రమమును ముగించి, పరాసు బ్రిటిషు నూచనలందు సరియగు గత రణలను గానించుటకుగాను చిత్తుయొడంబడిల దయాకుజేయు సంఘమువారి పంపిరి. బ్రిటిషు వారి ప్రకారము ఇంకను ప్రకటింపబడలేదు. యూరపు ఆర్థిక పున్నుర్యాణమునకును పరిశ్రమల రైల్వేల యభివృద్ధికి అంతర్జాతీయ కేంద్ర సంఘము నొకదాని నియమింపవలెనని పరాసువాడు తమ మెమోరాండమునందు తెలిపినది తెలియుచున్నది. ఇట్టి కార్యములకు గడంగు కంపెనీలకు తగు గడుపాయములను పూచీలను నీయవలెననియు, సోవియట్టులు రష్యన్ యుణములకు బాధ్యతను వహించి దానిని తీర్చుటకు సదుపాయము లొనర్చవలెననియు పరాసువాడు కోరుచున్నాడు.

బాల్గోగారి సంచలనము

ఏప్రిలు 28:— బాల్గోగారు పాయింట్ గారిలో సంగ్రహించుటకు పారిసునకు జని తిరిగి మే 3 వ తేదీన వచ్చెదమని బెలుతుటచే ఈ దినమున తిరిగి సమావేశమునందు సంచలనము గలిగెను. తాము లేనికాలమున పరాసు ప్రతినిధులు వ్యవహారముల జూచుచుండెద రని బెలిపిననుగూడ వారి ప్రధమ ప్రకటనము వలన జరిగిన వదంతులు అంగీకరింపలేదు. తరువాత నుపసంఘ సమావేశం దర్జమున లాయికు బాల్గోగారు బాల్గోగారు రచ్చట నుండుటయొక్క యావశ్యకతను గురించి నొక్క బెలిపిన తరువాత బాల్గోగారు ప్రస్తుతము తమ ప్రయాణమును కట్టిపెట్టితిమని బెలిపిరి.

అయిర్లందు కలహములు

ముల్లింగరు పోరాటము

ఏప్రిలు 28:— ప్రభువునకు ప్రజాస్వామ్యవాదులు అగ్గర తాత్కాలిక ప్రభుత్వవైకులను పట్టుకొనిరి. అందుపై తాత్కాలిక ప్రభుత్వపటాలములు హతాత్తుగా ప్రజాస్వామ్యవాదుల బాంకీములను ముట్టించి తమవారిని వదలిపెట్టవలయునని కోరిరి. అందుపై నిరుపక్షములవారిని పోనాంము జరిగెను. 25 ప్రజాస్వామ్య వైకులను చాల మందుగుండు సామానును పట్టుకొనిరి. ఇంతలో మెక్ కెనుగా రిచర్టి కేరెంచి ప్రజాస్వామ్యవాదు లచటనుండి వెడలిపోవలయుననియు తలపోయిన తమకు లోడవలెననియు సందేశ ముపగా వారి అచ్చటనుండి వెడలిపోయినారు. ముల్లింగరు తరువాత కాంతముగ నుండెను.

కార్కుహత్యలు

ఏప్రిలు 28:— ఇటీవల కార్కు నందు జరిగిన హత్యల అచూకీయేమియు తెలియలేదు. అదినముగ రాత్రి కొలతయంది సాయం ధనాక్షులు ప్రాటపైంటుల గృహములకు జని పేర్ల రతుసతో విలపిరి. కాని చాలమంది తప్పించుకొని పోయిరి. బెల్జియన్ నగరమున కాథలిక్కులపై జరుప బడు దౌర్జన్యములకు పగదీర్చుకొనుటకు గాను ఇట్లొనర్చుట వని తెలియుచున్నది. కార్కునందలి ప్రాటపైంటు లందరును పట్టణమును విడచి వెళ్లవలెనని యుక్తనపు లొంగు బడినది తెలియుచున్నది.

డెయిలు యారాన్ ప్రకటన

ఇటీవల కార్కునందు జరిగిన హత్యలగందర్జమున డెయిలు ఈరాను మంత్రివర్గమునా లొకప్రకటనను గావించిరి:— ఇటీవల కార్కు కాంటోనుందు దౌర్జన్యముల నెరవినవారిపై చట్టసమ్యక్త మగు చర్య దీసికొనబడును. నిర్దోషులకు పాపాల ప్రాణముల కాపాడుటకుగాను ప్రజలు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడవలెను. నష్టపరిచితనచే నొకసామెండు మరియొక పాపన కపాయము గల్గించియెడల వాడు ప్రభుత్వనిరోధి పరిగణింపబడును.

దక్కన్ దౌర్జన్యములు

ఏప్రిలు 27:— దక్కన్ దౌర్జన్యము రాత్రిపూట కొందరు హత్య గావించబడిరి. సామంతులగు కొందరుపురుషులు పట్టణమును ప్రవేశించిరి. రాత్రియందు ఈవాకిళ్లములు వివరింపగా బాంకీములవద్ద నిరుపక్షముల వైకులును తోరాడుకొను ముంకిరిని ప్రకటించిరి. కిట్టుమాంసు (వ్యాధివాది) (గరసాయన కాత్తజ్ఞుడు) బట్టిమరుగార్లు చంపబడిరిని యుడయమున తెలియజెప్పెను. ఇంక కొందరికి గాయములు తగిలెను.

ప్రకటన

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు ఉత్తరములు గాని మనిషియు గాని పంపునపుడు తమ చందా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పుక గావింపవలెనని కోరు చున్నాము. ఆం|| ప|| వ్యవస్థాపకుడు.

5000 రూపాయిలు బహుమతి.

వై బహుమతి రూ 0-4-0 ధరగల మా పండ్ల పోడి డబ్బాలను కొనువారికి నియ్యబడును.

వివరములకు ఒక ఆకా స్టాంపు సంపాదించుటకు.

డి. క్రిష్ణన్,

లిపాల పెట్టె నెం 345, మదరాసు.

For Sale Overland.

వెలతక్కువ. శ్రేష్ఠమైనవస్తువు.

మోటారుకారు, మాడెల్

Co. American Car

స్టీమరు మోస్తరుగా నడచుట వంటిది. ఇప్పుడు ప్రస్తుతం దొరకనటువంటిన్ని, సడరు మోటారు కారు, మాడెల్ 90 ఓనర్ లాండు యాక్రింద అడ్డెసు వారివద్ద విక్రయమునకు వున్నది.

వలయువారు యాక్రింద అడ్డెసువారికి వ్రాసి విచారించ కోరెదము.

(17) బుద్ధినారాయణ సూర్యనారాయణ. గంటూరు ఫరంబురు, గంటూరు.

ది ఇన్ డెపెన్ డెంటు

ప్రేడింగు కంపెనీ

7 ఏ-ఫోర్టువిథ్, భొంబాయి.

మాది, మాలు, బంగారము, వెండి, కాయధాన్యములు మున్నగువాటిలో వ్యాపారము నడపుటకు కమీషను వున్న కొని ప్రతిజాగాలోను అమ్మకము చేయునట్టియు కొనునట్టియు ఏజంటు కావలెను. వివరములకు జాలు వ్రాయవలెను. (57)

మాగాణి భూములు అమ్మబడును

మోపాడు ప్రాజెక్టు క్రింద కొండాపురము గ్రామములో 55 ఎకరములు అమ్మబడును. భూమి చాల మంచిది. నీరు సమృద్ధి. మెరుకభూమి సమీపములో విశేష చౌకగా లభించును. ఇంట్లు కట్టుకొనుటకు నేలయివ్వబడును. కావలసినవారు చూడవచ్చును. ఉత్తరములను ఈ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

దరిశి చంచయ్య బి. ఎస్. సి. ఆడయ్యమద్రాసు.

నీ కంటియందు ఏమిటిబాదయినను కలదా?

అట్లుండిన అన్ని విధముల శస్త్రవ్యాధులకు నిష్ణాను మై నట్టియు, సమృక్తమైనట్టియు, మిక్కిలి పొగడబడునట్టియు ఔషధముయొక్క గుణములను తెలుపుచున్న ప్రకమునకు విల వ్రాయవలెను? (3897)

L. H. Soller Dept., 14 Samta Bengal.

“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము.”

మీరు ఇల్లుకడకు నే తెనుగు మార్పులందు నేర్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దిశమున కొక గంట పని. వివరముల క్రింది చిరునామాకు కార్డు వ్రాయండి!

(18) ఇకాఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

చిత్తూరు జిల్లా దుస్థితి

ఆంధ్రరాష్ట్రములో ప్రతి మండలమునందును కాంగ్రెసు యేర్పాట్లు పూర్తిగా నివ్వహింపబడి మొత్తముమీద ప్రతి ఆంధ్రమండలమునందును నూటికి డెబ్బదియిది ఖద్దరు ధరించుచు ఖద్దరుత్పత్తియు విశిష్ట వ్యాపింపజేయుచున్నార. మన యా చిత్తూరుమండలములో నాయకులు విడుదలయందు చేరిరి. మన మండలమందు ఖద్దరుత్పత్తియు చేయక తుదకు ఖద్దరుబట్టల వైన వ్యాపింపజేయకయున్నార. ఇందువల్ల మన జిల్లాస్థితి బహుబాధించి. కార్యక్రమమువైనను సాగింపకుండుట జిల్లా వాసుల యదృష్టము.

మహాత్ముడు “ఖద్దరు నిచ్చిన స్వరాజ్యము నొసగెదము” అని సంకేత మిచ్చి చెరసాల కేతెంచిరి. ఇకనయినను యీ కార్యములందు శ్రద్ధవహింపకుండుట మిక్కిలి కోచనియము.

పూనిమాంగాడు గ్రామముందు కొన్ని మగ్గముల నేర్పాటువేయ తల పెట్టియున్నారు. తత్సూచ్యము కాంగ్రెసు కొన్ని నియములను మనవై మోపియుండెను ఇప్పుడేనో స్వదేశీవస్త్రవిర్మాణకార్యమే శక్తియులవై విధించియున్నది ఇక్కార్యమువైనను సాగింపక స్వరాజ్యము కోరుట అని నీతి యగును. గాన జిల్లావాసులందఱును ప్రముఖులును కాంగ్రెసు కమిటీలవాసులు కలసి కొన్ని చిన్నచౌకలవాండును పట్టుకొనియుండును విక్రయకాలమును నేరకార్యగానమును ఏర్పరుపవలెనని మనవిచేయుచున్నాడను.

ఈ మండలములో తిరుపతి, చిత్తూరు గ్రామములలో దప్ప మరియు నెక్కడ ఖద్దరు విక్రయించుట గాన రాదుల కాన ఓ నాయకకీభావములారా! ప్రతి దివిజకయందును ఖద్దరు విక్రయకాలము స్థాపించుటకు వారివారి శక్తులకు తగినట్లు ధనసహాయముచేసి కార్యమును నిర్వహింప వేడుచున్నాడను. ఇక్కార్యమునకు నా శక్త్యుపసాము 10 0-0 రూపాలు విరాళము కొనగగలను

సా. కొండమనాయుడు.

పూనిమాంగాడుగ్రామం.

మొన్న శనివారమునాడు అలహాబాదు నగరములో నొకగొప్పప్రమాదము జరిగి, తస్ఫిలితముగ ఒక భారత క్రైస్తవ శ్రీ మేధావీ ఎపిస్కోపల్ మిషనరీ సంబంధించి లవీని యాలాలుగారి కతి ఆకస్మికముగ మరణించెను. ఆమె మోటారు బండిలో వెనుకవైపు కూర్చుండి ప్రయాణము చేయుచుండెను. ఆమోటారు బండి ఒక తెల్లగ్రావు స్తంభమునకు డిక్కిరికొనెను. ఆమె గ్లాసు కిటికీమీదికి దొరలెను. గ్లాసు ఆమెమెడను కోసి వేసెను. కొలరి నిమగ్నములలో ఆమెప్రాణమును విడిచెను.

అందువల్ల అలహాబాదు నగరములో

వేడున

(సంపూర్ణ జీవితము, బోధనలు) కర్త:- వంగూరి సుబ్బారావు.

ఇవిజుట వేడునను గూర్చి ప్రకటింపని చరిత్రాంశములు వెల్లడి లున్నవి. 1-కి రూ 2-0-0

ఆంధ్రక్షత్రియులు

ఈ చక్రవై జరిగిన వాదోపవాదములు అద్భుతము. రూ 1-కి-0

వెంటనే వ్రాయుడు.

కమలకుటీరము, ట్రైసికేను - మదరాసు.

అందువల్ల అలహాబాదు నగరములో

(3081) “కత్తికట్టలు”

వెదకత్తి గల్లి గజము పొడుగు గలవి. సాగవైనవి 1-కి రూ 4-8-0

డబ్బును కొనువారికి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజిఖర్చును చేరవలయువారు. ఆర్డరుతో ఒకరూపాయి అడ్వాన్సు పంపవలెను.

బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు లెన్ డ్రాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

తెలిగ్రాఫిక్ ఆడెసు: “ఇంద్రప్రస్థ” వెద్దాపురం.

అందువల్ల అలహాబాదు నగరములో

బల్లారి కోలాచలం శ్రీనివాసరావుగారి చేరచించబడిన

ఆంధ్రనాటకములు

హరిశ్చంద్ర 1-4-0 రుక్కాగడ 1-4-0

రామరాజు 1-4-0 చాందుబీబి 1-4 0

కుశలవ 1-4-0 చౌపదీవస్త్రాపహరణ 1-4-0

ప్రహ్లాద 1-4-0 పాదుకాపట్టాభిషేకం 1-4-0

ఆంధ్రీకృతాగస్త్య బాల భారతము 0-12-6

ప్రహసనము

అన్యాయధన్యపురి మహిమము 0-3-0

నాచిపాట్రి 0-3-0

తొమ్మిదియు ప్రత్యేకము:-

యా ఆడెసులలో నెకరికై నను వ్రాయుచున్నాడు

కె. శత్రుఘ్న రావు,

మద్రాసు ఏజంటు:- సి.వి. లెన్, లక్ష్మణం.

యం. పి. కె. ర్నండ్ కంపెనీ,

(62) పోస్టుబాడ్సు నెం. 287 మద్రా.

ఆంధ్రప్రచారశ్రీ గ్రంథనిలయం, రాజమహేంద్రవరం.

శివపురాణము

జ్ఞానసంహిత ప్రథమసంపుటము.

వేదాంతము కొనివచ్చుచున్నది. వేదభాషాధారముల మెచ్చుచున్నది. వేదమునకు సాక్షాదాంశ దగ్గర (పాచీన వాగ్వికాసాన్నియునను ముఖ్య సాధనము. బాలికా బాలకు లకుగూడ సుబోధకముగు సులభవచనములతో శోభిల్లుచున్నది. ఇది శ్రోతల్లికి ప్రాదుర్భువము, పాఠ్యతీపరిణామము, మహారజనము, తాత్కాలికసంహారము, శివపూజాఫలము, వినాయక చరిత్రము, మొదలగు ననేక పుణ్యకథలచే విరాజిల్లుచున్నది. ఇకవదినాలుగువేల శ్లోకములను, అటు గంహితలుగల యీ శివపురాణము నీకత్తెరములో అటుసంపుటములగు రెండేసి మాసముల కొకటిచొప్పున ఒకటియెంచుచున్నాము. నెలదినుములలో నీ ప్రథమసంపుటము వెలువడుచున్నది. ప్రతిసంపుటమును ఇందు చందాదారులగు వారలకు పోస్టేజిగాకు రు 1-0-0 ఇతరులకు పోస్టేజిగాకు రు 1-8-0 క్రొత్త చందాదారు లగువారు 0-8-0 లు ప్రవేశమును చెల్లించవలెను.

అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి అధ్యక్షుడు.

900

మహాత్మాగాంధీ వెండిపతకములు

త్వరపడుడు త్వరపడుడు

ఆమృతమునకు తయారుగా నున్నవి.

అప్పుడైన వెండితో చేయబడిన పతకములు తయారుగా నున్నవి. ఒకరొక్కన మహాత్మా గాంధీగారి ప్రతిమయు మరియు ప్రకృత చరక లేక లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలక్ గారి ప్రతిమ గూడ. బహు అదముగా నుండును.

1-కి ధర రు. 1, 12-కి రు. 11-4-0 144-కి రు. 132.

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము

అన్ని తెగలవారికి కావలసిన బంగారు వెండిగలు మా వద్ద సిద్ధముగా నున్నవి.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి

(1842) అంతు కంపెనీ, నగలవర్తకులు

వై నాబాబుగోడ్డు, మద్రాసు.

కుష్టురోగనివారణ

యోగ్యతాపత్రములు (873)

కుష్టురోగములు నివారణ కావను ఆనుమానముతో వ్యాధి యేల వృద్ధిచరుకొనెదరు? కేసు 18 సంల ములనుంచియు నాన్నే హితులు కొందరు 5, 6 సంల ములనుంచియు, కష్టము స్ఫురజ్ఞానములేని మచ్చలు, పొడలు (Coloured spots) మొదలగువాటిచే బాధపడుచుంటిమి. వీరి “కుష్టురోగనివారణ” నేవించి రోగవిముక్తులమై చాలసఖముగా యున్నాము.

N. వెంకటరెడ్డి భూస్వామి, కంఠేరు శృష్టాజ్ఞ అష్టాదశ కుష్టురోగములను, మదురైలో దీనినిమించి వ్యాధి వధము లేదు. గుణములేదని ఋజువుచేయువారికి రు 116 లు బహుమానము “మా కుష్టురోగనివారణ” ఘనవిని మాయ కుష్టురోగాంతకములు బయలుదేరుచున్నవి. జాగ్రత్త. ఒకనెల దినములకంటె అధికముగా సరిపడుచుండు డబ్బా రూ 6-0-0.

ది రెడ్డి అండ్ కో, గోపాలపురం.

(8888-875) కొత్తపేటపోస్టు (గోదావరి జిల్లా)

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహా రావుగారిచే రచింపబడినది గ్రంథములు—నాటకములు

వర్మదాపురుషునియము!	0-12-0
రాధాకృష్ణనాటకము	0-8-0
కోకిల	0-12-0
విప్రనారాయణ	0-12-0
వనవాసరాఘవము	0-12-0
విజయరాఘవము	1-0-0
కళ్యాణరాఘవము	0-8-0
బుద్ధబాధసుధ	1-0-0
బుద్ధవివాహము ప్రహసనము	0-8-0
హాస్యవల్లరి	0-12-0

(అచ్చులో నున్నవి)

సాక్షి 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము,
మూడవవాల్యూము. [3513]

పూర్ణిమముద్రక—నాటకములు

వలయువారు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు
గారు, పితాపురం. అని వ్రాయవలెను.

అపూర్వరాజకీయ గ్రంథములు

1. పుష్పాంజలి (భావగీతములు)	1 8 0
2. తిలకుమహాశయుని సంపూర్ణ ఉపన్యాసములు	2 4 0
3. గాంధీమహాత్ముని సంపూర్ణ జీవితము	1 8 0
4. ఆంధ్రమాత (రాజకీయనాటకము)	1 0 0
5. స్వరాజ్యపతాకము	1 0 0
6. సంస్కారణి	1 0 0
7. స్వరాజ్యధ్వజము	0 12 0
8. స్వరాజ్యరథము	0 8 0
9. గాంధీ మహాశయము	0 8 0
10. ఆలీ ప్రభుతులనిర్బంధము	0 10 0
11. ఆసియాఖండవిజ్ఞానసామ్యము	0 8 0
12. నిరాకరణోద్యమతత్వము(ఆంధ్రమాను)	0 6 0

అధికమున ప్రకటింపబడు రాజకీయగ్రంథము లన్నియు
మావద్ద దొరుకును.

(3402) ఉపేంద్రప్రసాదకలయము,
17, నారాయణ మొదటిపేది, మదరాసు.

స్వరాజ్య పద్యములు, పాటలు.

1. మహాత్మాగాంధీ ప్రబోధపద్యములు	0-1-0
2. మహాత్ముని దిన్యవాణి (నవనము)	0-1-0
3. భారతమాతపలుకులు (పాట)	0-1-6
4. స్వరాంజ్యాందోళనము (నవనము)	0-1-6
5. దేశీయపదము (చక్కని పాట)	0-2-0
6. ఆంధ్రపాదము (పద్యరత్నములు)	0-2-0
7. సంజాబుపాట (బాబ్బిలి కథనల)	0-2-0
8. దేశీయ కీర్తనలు 40 (పాటలుగలవు)	0-3-0
9. రామదండుపాట (రాధమజన)	0-3-0
10. స్వరాజ్య ప్రబోధపద్యములు	0-3-0
11. మహాత్మాగాంధీ జీవితము	0-3-0
12. స్వరాజ్య భజనకీర్తనలు (60 గలవు)	0-4-0
13. లోకమాస్య బాగం తిలకు హరికథ	0-8-0
14. స్వరాజ్యదర్శనము (కాంగ్రెసుకథ)	0-3-0

ఇతర స్వరాజ్యగ్రంథములు మావద్ద గలవు
స్వదేశపుస్తకశాల, గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

ప్రసిద్ధిగాంచిన గ్లోబ్ కంపెనీవారి
ప్రేమిముద్ర వేయు సామానుపెట్టె
వెల రు 1-2-0
(32-8) గ్లోబ్ కంపెనీ, గుంటూరు.

శాఖా సభలు

నేన, నావటుఃబును, నాశాఖ, నావర్ణము, నామత
స్థులు, నాదేశీయలు, మానవజాతి, నమస్తేనరసులు - అను
యామొదలగు మొట్టమొదటి చిన్నవలయునుండి అభివృద్ధియును
వరకు, ఒకదాని నొకటి చుట్టుకొనుచుండి (Concentric
Circles), అని ప్రతిపత్తి మొక్క స్వీయభిమానము యీలయ
ముల నన్నిటిని చాటుటయే, అతని నైతికాభివృద్ధికి ముఖ్యలక్ష
ణము. తుదివలయువరకు తనప్రేమను ప్రకటింపజేసి తానిని
ఆచరణలో పెట్టగలవాడు, బ్రాహ్మసిద్ధిని పొంది మోక్షమున
కర్మదగుటకు సందియములేదు. సామాన్యముగా శాఖాభిమానము,
వర్ణాభిమానము, మతాభిమానము మనలో పాదుకొని యుండుట,
సహజము. సాంఘికసంబంధ మైన విషయములలో అంతరితో
కలుపుకోలుతన ముండవలెను కాని యీ అభిమానములకు చోటి
యరారు. ప్రత్యేక శాఖాసభల మూలమున, శాఖాభిమానమును
వృద్ధిచేసి, దేశీయలంఘనకు సంబంధించిన విషయములలో
కూడ సంఘచిత్తుని కనపరచు చుండును. రాజకీయ నైతి
కార్థికానుష్ఠికాది విషయములలో శాఖాసభల యవసరమే
గానించదు. 'పాతుపూర్వకముగాని సిద్ధాంతములను' కర్మ
కాండయు (Dogmas and rituals) నేర్చుటకు యిట్టి
సభలను కావించుటవలన ప్రయోజన మేమియులేదు సరికదా,
వైపెప్పుడు చుట్టుముట్టు కూడ వృద్ధిపొందును.

ప్రతిపత్తి మొట్టమొదటి సిద్ధాంతముతో కలిసి
కొంత కర్మకాండనుకూడ కలిగియుండును. ఈ కర్మకాండ
కాలానుగుణ్యముగ మారుచుండును. అనేకజేల సంవత్సరముల
క్రింద నపూర్వ తేర్పాటుచేసిన నిబంధనలు ఆచారములు విధి
నిషేధములు యాత్రోజావరకు అనుబంధమునందుట అసంభవము
అట్లు అమలులో లేనేలేవు. హైదరాబాదుకు పురావినూతన
మైన పుస్తకసిద్ధాంతముమీద ఆధారపడిన వర్ణాశ్రమ ధర్మ
ములు యిప్పటికి చాలాభాగము శిథిలమైనవి అందరను ఒప్పు
కొనవలసినదే వీనిని పునరుద్ధరించుట అసాధ్యపు పని. వీనియందు
జనసామాన్యముకు విశ్వాసములేదు. ఏ వ్యక్తిగాని, తన సంఘ
ములో నుండుటకు యెంతకొంత స్వార్థకర్మ చేయవలసియుండు
నో, అంతయే విధిలేక చేయుచున్నాడు. తనకు నమ్మకము లేక
పోయినను, యీ కొద్దిపాటి కర్మను చేసినంతకాలము యితను
యెంత ధర్మి అగుచుండెను, సంఘమువారికితన యెట్టి భయము
లేదు- కాబట్టి యజ్ఞయాగాదికర్మలను మనచే చేయించు
యీ శాఖాసభలు నిష్ఫలము లగునని నేరగ వ్రాయవచ్చుర
లేదు.

ఇక తక్కినవిషయములలో ఒక శాఖవారు ప్రత్యేక
ముగ చేయునట్టిది నాకు కనుపరచదు. తన శాఖలో నున్న వీర
బాలరవిద్యాభివృద్ధికి యీసభలు తోడ్పడవచ్చునని కొందరి
యభిప్రాయము. ఇట్టిసభలు చేసి శాఖాభిమానము మన బాలు
రలో కలిగించుటకంటె మన మందరము కొన్ని విద్యాలయము
లకు భయము ప్రోగుచేసి ఆ విద్యాలయభాగ్యకారుల ద్వారా
నే తనక విద్యార్థులకు వాణ్ణికముల నిష్పించవచ్చును. దీనికి
శాఖాభేదము లేదు? ఒక శాఖలో చేయున్నంత మాత్రమున
ఒట్టి శుంఠలకు కొన్నిగది లుపయోగపడుచున్నవి. దీనివలన
ప్రయోజన మేమి? ఇదిగాక ఒక శాఖలో చేసినవారిలోనే
విద్యావిధానములో భేదాభిప్రాయములు కలిగియున్నార
వీ రందరు శాఖాభిమానముచేత కలిసి జాతీయవిద్యాపరిస్థితిప
నలకే నిధిని వెచ్చించుటకు ఒప్పుకొనెదరా? లేక యీ యాం
గ్లేయపాఠశాలలలో ప్రతిపత్తిలలో నుత్తమునగ జేయుటకు ఈ
నిధిని ఉపయోగించుటకు సమ్మతించురా? వీరిలో మిథునా
దులు గవర్నరు మొట్టమొదటిగా ఉన్నారనియు ఉండుట ఒట్టి విషయము
ఒక మాదిరి విద్యావిధానమునకు సామ్య సమకూర్చుటకు
ఒప్పుకొనెదరా?

ఈ వై రెండు విషయములకు గాక మరి యెండు
కీ శాఖాసభలు?

వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు

మత గ్రంథములు.

నిత్యకర్మాక్షరము

సస్వరాంధ్ర ప్రయోగము

దీనియందు, స్నానము, సంధ్యావందనము, జౌహసనము,
బ్రహ్మయజ్ఞము, వైశ్నవేనము, అతిథిపూజ, అను ముఖ్యవిషయ
ములు, వానికి సంబంధించిన భస్మ, ఊర్వపుండ్ర, వస్త్రధారణ
విధులు, సూర్యచంద్ర గ్రహణ హోమములు మొదలగు చాదా
పు రం. విషయములు గలవు. ౧౦౦ పుటల పీఠిక యందు ధర్మ
శాస్త్రవిషయములను గూర్చియు, జేదములను వడంగములను
గూర్చియు, అనేకవిషయములు చర్చింపబడినది.

అట్టపైండు. ౨-౦-౦ కిత్తాపైండు. ౨-౨-౦

సదాచారము

సాంప్రదాయము. సూర్యోదయమున లేచినది మొదలు
రాత్రినిద్రించువరకు శాస్త్రములందు మఱుమ చేయవలసినదిగా
చెప్పిన సకలవిషయములకు వైద్యశాస్త్ర, ధర్మశాస్త్ర వచన
సృష్టాంతపూర్వకముగ విమర్శించి వ్రాయబడినది.

రావల పైండు రు ౧-౨-౦ కలికోపైండు రు ౧-౧-౦

ఆంధ్ర పద పారిజాతము.

౮౦౮ పుటలుగలిగి కలికోపైండుగల ఆకారాది నిఘం
టువు. ఇప్పుడు లభించు నిఘంటువులలోకల్ల శ్రేష్ఠమయినది
కొద్దిప్రతులే గలవు. రు 3-౮-౦.

ముప్పదియిద్దఱుమంత్రులచరిత్రము

అపూర్వవిషయము లనేకములు గలవు. ౦-౧-౨-౦.

వేదాంత చంద్రిక

ఉపనిషత్తులనుండియు శంకరభాష్యము నుండియు ప్ర
మాణ వచనముల గనబడుచును అత్యుచిత్రమైన మాత్రస్వరూప
ముగా గలవాడు అనువిషయము తేటతెలుగు మాటలతో వివ
రింపబడిన గ్రంథము. ౦-౨-౦.

తైత్తిరీయార్థ పారిజాతము

ప్రశ్నోత్తరరూపమున తైత్తిరీయోపనిషదర్థము తేట
తెలుగు మాటలతో వ్రాయబడియున్నది. వెల ౦-౨-౦.

(3) క. మార్కండేయశర్మ, కీర్తీసాహు, మదరాసు.

చలిజ్వరమునకు తగిన ఔషధము

ఓసాయి ఆగ్ మిక్ శర్మ

ఇది వంతుజ్వరము, చలిజ్వరము, జ్వరగడ్డ, ఇన్ ఫ్లు
ఎంజా, రక్తము లేకుండుట, మున్నగువ్యాధులకు దివ్యౌషధము.
పిత్త, మైకములను కలుగజేయు క్రైస్తా యందులో చేరుట
లేదు. (వెన్నుసిరైకర్ ఆంధ్ర పత్రికలో డాక్టరు వాగసు అను
ఆయన కనిపెట్టిన పద్ధతిప్రకారము హిమచల్పర్వతమునందు
పుత్తెత్తియగు ఏషధులచే తయారుచేయబడినది. చేదులేదు.
మైకముపిత్తములను కలుగజేయును. బహినులకు, గర్భిణిస్త్రీలకు
కూడ దీనిని నిర్భయముగా వాడవచ్చును. బుడ్డి 1 కి ధన 1-0-0

మద్రాసు కెమికోల్ ఇండస్ట్రీసు లిమిటెడ్,

(2) పోస్టు బాక్సు నెం-1209, మద్రాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నెంపులకును లోకవిఖ్యాతమైన మందు
1ల నెంపుల దురదను
మానుషును తగ్గించును
వాపుల వేలకువేలు
చూపుచూపును విక్రయము
చక్కని డబ్బితో వెల 0-10-0 లు

జగత్ప్రసిద్ధిజెందిన దివ్యాంజనము
పంచభాష చీటిమాచి కొనిన మోసము గలుగదు.
ప్రతియింట నుండుదగినది. గొప్ప గొప్పవారిచే
వేలకు వేలు యోగ్యతా పత్రములు పొందినది.
అమృతాంజనము డిపో, నునరాసు-బొంబాయి.

సాపకము.

ముత్రసాగ సంబంధమైన పెన్సిల్ గము, తెలుపు మున్నగు ఘోరవ్యాధుల కిది అమామమైన ఔషధము. 24 గంటలలోగా మంచి గుణ మగుపడును. బుడ్డి 1-కి ధర రూ 1—4—0

చర్మ వ్యాధులు సాపక్ లోషన్

తామర, గజ్జి చర్మవ్యాధులు మొదలగు వాటి కిది త్వరలో నిజమైన గుణము నిచ్చును. 60 ని. సూవాసనల ద్రావకము. గుడ్డలకు మరకకాదు. బుడ్డి 1-కి రూ 0...6—0

ప్రదరరిపు.

ఈ టూనిక్ స్త్రీలకు గహకారి వంటిది. అందరిచేసేపాపు చేయబడెడి తెలుపు వ్యాధిగల స్త్రీల కిది రామబాణము వంటిది. దీనియొక్క గుణములు అత్యున్నతములు. ధర బుడ్డి రూ 3—0—0

ఈ ప్రదరములు ఆంధ్రభాషలో వ్రాయవలెను **Sapat & Co.** [3404]
Kalbadevi Road, Bombay.

ప్రచురమైన ఈ ఊష్ణకాలమునందు దేహమునన్ను ముఖ్యముగ మెదడునన్ను చల్లగపెట్టుటకు

భృంగామలక తైలము

అనే స్నానతైలము చాల ప్రసిద్ధి జెందినది.

కండ్లచుట్టు, హస్తపాదములదాహము, శరీరతాపము ఇవి ఈ తైలోపయోగమువల్ల వెంటనే నివృత్తి యగును. సాదాచుట్ట చాల చలవయ్యును. చర్మము మృదువుగాను, చల్లదిగాను, అశోగ్యముగాను అగుచున్నది. వెంట్రుకలు అకాలములో తెలుచగుట, పూడిపోవుట వీనిని నివృత్తిండును. నూర్చుకర్తము మొదలయిన తలనొప్పలు, తలచుట్టుట మొదలైన వికారములున్న నివారణ మగును. అనేక ఆయుర్వేద - అంగల వైద్యకేసులవల్ల ఈ తైలము క్లాఫింపబడి యున్నది. దీనిమాటానిక ఆయుర్వేద చికిత్సలున్న యన్. కే. పి. డి. ఆయుర్వేదాస్పత్రియందు ప్రధాన డాక్టరువైన వైద్యకలానిధి సంపాదకులుగాను నుండు (3497)

ఆయుర్వేద భూషణం వండిత యం. దురైస్వామి లయ్యంగార్, పి. కే. పి. సి. వారిచే ఈతైలము తయారుచేయబడినది ఖరీదు సీసా 1-కి రూ 1—4—0. తపాలాఖర్చు మొదలైనవి ప్రత్యేకము. ఆర్యఔషధశాల, 7, ఆదియప్ప మొదలివీధి, వేవేరి, మదరాస్.

ఎ యి లె న్ బ ర్న్

(3885)

క్రూడు ఆయిల్ ఎంజినులు

"ఎఫ్" టైపు. పరిమాణము 6-100 హెచ్. పి.

ఇక్కడున్న పవరు ఎంజనులలో కెల్ల సులభమైనది, ధర తక్కువది.

ఎంజనులో చిక్కు లేమియు నుండవు. సులభముగా నుండును.

పనిని నమ్మకముగా ఆగకుండా చేయును. ఎంజనులోని వివిధాంగములు చాల మంచివి, ఖర్చుతక్కువ, మిక్కిలి నమ్మకమైనవి.

చాల డబ్బు పెట్టికొను పెద్దపెద్ద ఎంజనులతో సమానమైనది. డబ్బు దండుగలేదు.

10-12 హెచ్. పి.	మామూలుధర రూ 2045	ప్రత్యేకపుధర రూ 1842
20-24 "	" 2909	" 2618

"డెన్కో" వర్క్ లో ఎంజనులచే నడిపింపబడు పోర్ట్ బుల్ పంపులు.

214 హెచ్. ఎం. ను పరిమాణము 6 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 330 గాలనులు
216 " ఎం. ను పరిమాణము 8 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 457 ³ "
218 " ఎం. ను పరిమాణము 10 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 622 ³ "

WIELE & KLEIN

Importers, Manufacturers' Representatives, Agents and General Merchants,
MOUNT ROAD, MADRAS.

Telephone 248. Telegrams: "KLEINCO," MADRAS.

తాళి సాదిచూరము

(కార్టరసంహిత)

తాళి సాదిచూరము క్యాపకోములకు బలమిచ్చును. దగ్గు ఎగరూపిరి రోగమును బోగొట్టును. తాళి సాదిచూరము దగ్గుతో కూడిన జ్వరమును, వాంతులను, అలిసారమును బోగొట్టును. తాళి సాదిచూరము తుయరోగమునా మిక్కిలి యుపయోగకరము. తాళి సాదిచూరము స్త్రీహము, గ్రహణిరోగము, పాండురోగములను బోగొట్టును. తాళి సాదిచూరము చిన్న పిల్లలకు తరుచుచున్న జలుబుల దగ్గుల బోగొట్టును. తాళి సాదిచూరము గర్భిణీస్త్రీలకు కష్ట ఆరుదిన వాంతులను బోగొట్టును. తాళి సాదిచూరము చుంగుంతుక రాచుకొనిపోవుట, స్వరహీనము మొదలగు గొంతుసంబంధమైన వ్యాధులయందు మిక్కిలి యుపయోగించును. నైద్యులకు ప్రత్యేకమైన ధరలు. (సోమ)

చూరము	10 కు	1-9-0
పేజెట్టు	50-కి	0-8-0

మీ నడింగు డైరెక్టరు డాక్టరు అచంట లక్ష్మీపతి బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. ఆంధ్ర ఆయుర్వేదపార్వతి, లిమిటెడ్, 19 హురైన్ రోడ్, మాంటూరోడ్, మదరాసు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను బోగొట్టుట యందు శేతన్నిక గాంచినది. ధర 1-10-0 ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు ఫలితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్

నెం 144 పనసవాడి, బొంబాయి

భిరతిఖండమున ఆ శేకస్వరపకములను, మొదటితరగతి యోగ్యతాపత్రములను బొందిన వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యగారి

రక్తశోధక

చర్మరోగములకు అమృతము వంటిది. మొటిమలు, కురుపులు, మేహబాదలు, గండ మాలలు, సవామేహము, రసపట్ట, మేహవార నొప్పులను బోగొట్టును. చెడుకర్మమున రూపు మాపును. రక్తమును శుభ్రపరి శరీరమునకు ఆరోగ్యమును సాచ్చింపును. వెల బుడ్డి 1-కి రూ 8.

చువనపాశు

కఫరోగులకు మృతసాదిని. చిరకాలపు దగ్గును, ఉబ్బునపు దగ్గును, తుయ దగ్గులను, బోగొట్టుటలో ప్రత్యేకమైనది. గుండె కాయకు ఊపిరిపిత్తులకు యెక్కువ బలమును గలిగించును. కఫము బలబుచ్చే వాధవడువారికి అమృతము వంటిది. వెల బుడ్డి 1-కి రూ 8.

వజ్రదంతచూరము

ప్రతినిత్యము దీనితో దంతధావనము జేసిన దంతములకు మంచి పటుత్వము నిచ్చును. వెల టిన్ను 0—4—0 అకాణ

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

41, ఆచారప్పన్ వీధి, జి. టి. మదరాసు. (మంగళం) (1045)

రంతివిలాసము: పండిట్ - మదరాసు.